ព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិញ្ញាសា៖ សំណេរតែងសេចក្តី ភាសាខ្មែរសម្រាប់៖
ប្រធានតែងសេចក្តី មែមអត្ថាធិប្បាយ(ពន្យល់)
ត្រៀមប្រឡងជ្រើសរើសគ្រូបង្រៀនកម្រិត
គ្រូបឋមសិក្សា
គ្រូមូលដ្ឋាន(អនុ.)
ប្រឡងចូលក្របខណ្ឌផ្សេងៗ

រៀបរៀងដោយ៖ ម៉ន ម៉ៅ (MORN MUA)
ទូរស័ព្ទលេខ
០១១ ៨៨៤ ១៦២
០៩៧ ២៨១ ៣៧ ៨៣
០៩៣ ៧២៦៥ ៧៥

ឆ្នាំសិក្សា ២០១៨ . ២០១៩

ប្រធានទី១៖
គេតែងនិយាយថា" ប្រាសាទអង្គរវត្ត គឺជាកេរដំណែរបស់ខ្មែរ ដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន"។ តើប្រាសាទអង្គរវត្តមានចំណុចពិសេសដូចម្តេចខ្ល? ចូរពន្យល់បកស្រាយ។

សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយ

ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសតូចមួយក៏ពិតមែនប៉ុន្តែសម្បូរសម្បត្តិធម្មជាតិសម្បត្តិវប្បធម៌ជាច្រើន។ ដោយឡែកសម្បត្តិវប្បធម៌រួមមាន ប្រាង្គប្រាសាទបុរាណ គម្ពីរក្បួនខ្នាត ក្បួនច្បាប់បុរាណពាក្យទូន្មាន ចម្រៀង របាំ តន្ត្រី កំណាព្យ ប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ជាដើម។ ក្នុងនោះប្រាង្គប្រាសាទបុរាណខ្មែរ គេសង្កេតឃើញប្រាសាទ អង្គរវត្តមានកេរឈ្មោះល្បីល្បាញជាងសម្បត្តិណាទាំងអស់។ ហេតុដូចនេះហើយទើបបានជាមានទស្សន:មួយបានលើកឡើងថា"**ប្រាសាទអង្គរវត្ត គឺជាកេរដំណែលរបស់ខ្មែរ ដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន**"។

តើប្រាសាទអង្គរវត្តមានលក្ខណ:ពិសេសដូចម្តេចខ្ល:ទើបជាកេរដំណែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបានយ៉ាងនេះ?

ដើម្បីឱ្យមានភាពកាន់តែងាយស្រួលក្នុងការបកស្រាយប្រធានខាងលើ យើងគប្បីស្វែងយល់នូវន័យនៃពាក្យថា"កេរដំណែល" និង"មិនអាចកាត់ថ្លៃបាន" ជាមុនសិន។ពាក្យថា"កេរដំណែល" មានន័យថា ទ្រព្យសម្បត្តិដែលដូនតាឬបុព្វបុរសជំនាន់មុនបានបន្សល់ទុកមក។ ចំណែកឯពាក្យ"មិនអាចកាត់ថ្លៃបាន" មានន័យថា មានតម្លៃយ៉ាងខ្លាំង ល្អឥតខ្ចោះ ពិសេសវិសាលណាស់។ តាមន័យនៃពាក្យទាំងពីរប្រធានចង់បញ្ជាក់ថា ប្រាសាទអង្គរវត្ត ជាសម្បត្តិ ទ្រព្យដែលបន្សល់ទុកពីដូនតាមករបស់ខ្មែរ គឺជាសម្បត្តិដែលមានតម្លៃយ៉ាងខ្លាំង ល្អឥតខ្ចោះពិសេសវិសាលជាទីបំផុត។

ជាការពិតណាស់ "ប្រសាទអង្គរវត្ត គឺជាកេរដំណែលរបស់ខ្មែរ ដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន" គឺពិតជាត្រឹមត្រូវណាស់ ព្រោះវាមានលក្ខណ:ពិសេសបីយ៉ាងដែលគួរឱ្យកត់សំគាល់។ លក្ខណ:ពិសេសទីមួយ គឺទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ចំណុចនេះចង់បញ្ជាក់ថា ប្រសាទអង្គរវត្តគឺត្រូវបានស្ថាបនាឡើងក្នុងរជ្ជកាលរបស់ព្រះបាទសូរ្យវរ្ម័នទី២ ក្នុងអំឡុងសតវត្សទី១៧ នៃគ្រឹស្តរាជ ដើម្បីឧទ្ទិសថ្វាយព្រះវិស្ណុ។ វាបានចូលរួមបម្រើដល់វិស័យសាសនានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នាសម័យមហានគរ ជាពិសេសសាសនាព្រាហ្មណ៍ជាក់ស្តែងស្តេចដែលកសាងប្រសាទនេះ គឺក្នុងគោលបំណងទុកបញ្ចុះសព្វរបស់ទ្រង់នៅពេលចូលទីរង្គត់ទៅ។ នេះហើយជាលក្ខណ:បង្ហាញពីការបម្រើ ដល់សាសនាព្រាហ្មណ៍ដែលជាប្រាសាទផ្នូរនេះឯង។ លក្ខណ:ពិសេសទីពីរ គឺប្រាសាទអង្គរវត្ត ជាស្ថាបត្យកម្មវប្បធម៌ និងសិល្ប:របស់ខ្មែរ។ ត្រង់ចំណុចនេះគឺចង់បញ្ជាក់ថា ប្រាសាទដ៏អស្ចារ្យនេះមានភាពរឹងមាំរបស់ខ្លួន គឺសង់តាមក្បួនខ្នាត ចេ្ងកទេសត្រឹមត្រូវមានក្បួនខ្នាតក្នុងការសាងសង់ប្រាសាទតូប្រាសាទ និងកំពូលទាំងប្រាំខ្ពស់របស់វា។ ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀតគឺវាមានក្បូរក្បាច់រចនា ចម្លាក់តាមរោងជាង តាមជញ្ជាំងប្រាសាទ ក្លោងទ្វារជាដើម ដែលមើល

ទៅគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ក្រៃលែង។ ក្បាច់ចម្លាក់ទាំងនោះគឺ សុទ្ធតែបានបង្ហាញពីវប្បធម៌ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់របស់ខ្មែរ ក្នុងសម័យអង្គរ និងសម័យផ្សេងៗទៀតផង។ លក្ខណៈពិសេសទីបី គឺទាក់ទងនឹងបរិស្ថាន។ មានន័យថា ប្រាសាទបុរាណនេះបានសាងសង់ឡើងក្នុងទីតាំងស្ថិតលើវាលដ៏ធំធេងមានស្រះអមសង់ខាងផ្លូវ មានសោភណភាពស្រស់ស្អាតនាថ្ងៃរៀបលិច ហើយចាំងចែងមកលើតួប្រាសាទ ដែលជាកេរដំណែលមួយធ្វើឱ្យមនុស្សកោតស្ងប់ស្ងែងក្រៃលែង។

ជារួមមក បានជាគេថា ប្រាសាទអង្គរវត្តជាកេរដំណែលមួយ មិនអាចកាត់ថ្លៃបានគឺមកពីប្រាសាទនេះសាងសង់ឡើង ដោយព្រះមហាក្សត្ររបស់ខ្មែរក៏ល្បីល្បាញ មានក្បួរក្បាច់រចនា ល្អល្អះទាំងតួប្រាសាទ កំពូល នឹងកន្លែងផ្សេងទៀត ហើយថែមទាំងកសាងឡើងលើទីតាំងមួយដ៏ល្អប្រសើរ។

ឆ្លងកាត់តាមបកស្រាយទស្សនៈរបស់ប្រធានខាងលើ ប្រធានមានអត្ថន័យជ្រាលជ្រៅក្រៃលែង ព្រោះបានបង្ហាញពីលក្ខណៈពិសេសភាពនៃសម្បត្តិអច្ឆរិយៈរបស់ខ្មែរ គឺប្រាសាទអង្គរវត្ត។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយមិនត្រូវភ្លើតភ្លើនភ្លេចខ្លួន ហើយផ្តល់តម្លៃឱ្យវប្បធម៌ ជាតិផ្សេង ជាជាងសម្បត្តិរបស់ខ្លួននោះទេ ពោលគឺត្រូវផ្តល់អទិភាព និងតម្លៃខ្លាំងលើកេរដំណែលរបស់បុព្វបុរសយើង និងជួយការងារថែរក្សាឱ្យបានគង់វង្ស ដើម្បីឱ្យកូនចៅជំនាន់ក្រោយបានស្គាល់ផង។

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ សម្រាប់និស្សិតផ្នែកអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

ប្រធានទី២

គេតែងគិតថា " មនុស្សម្នាក់ៗ តែប្រាថ្នាចង់បានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងកិត្តិយសពិរោះពិសាជានិច្ច"។ តើមនុស្សត្រូវធ្វើដូចម្តេចខ្លះ ដើម្បីទទួលបានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងកិត្តិយស? ចូរពន្យល់បកស្រាយ និងលើកជាឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់។

សេចក្តីអធិប្បាយ

នៅលើលោកសន្និវាសយើងនេះ គ្មានបុគ្គលណាម្នាក់ចង់រស់នៅដែលមានប្រវត្តិអាក្រក់ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះស្អុយរលួយក្នុងសង្គមឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញមនុស្សគឺតែងប្រាថ្នាចង់បានកិត្តិយស និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អជានិច្ច ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយទើបបានជាគេតែងពោលថា " មនុស្សម្នាក់ៗ តែប្រាថ្នាចង់បានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងកិត្តិយសពិរោះពិសាជានិច្ច"។

តើមនុស្សត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីទទួលបានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងកិត្តិយស?

ដើម្បីជាជំនួយដល់ការបកស្រាយប្រធានខាងលើ យើងត្រូវយល់នៃន័យពាក្យក្នុងប្រធានជាមុនសិន។ ពាក្យថា"ប្រាថ្នា" មានន័យថា ប៉ងចង់បាន មានបំណងចង់បាន។ ចំណែកឯ"សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ" ចង់សម្តៅទៅលើភាពថ្លៃថ្នូរ ដែលផ្ទុយស្រលះពីភាពថោកទាប។ ហើយចំពោះពាក្យ"កិត្តិយស"វិញមានន័យថា កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ មានហាន: និងយសក្តិខ្ពង់ខ្ពស់។ តាមន័យនៃពាក្យខាងលើ ប្រធានចង់ចង់បញ្ជាក់ថា សព្វាតិជាមនុស្ស គឺតែងតែចង់បាន ឬប្រាថ្នាចង់បាន ភាពថ្លៃថ្នូរដែលផ្ទុយស្រលះពីភាពថោកទាប ហើយនិងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះហាន: និងយសក្តិខ្ពង់ខ្ពស់នៅក្នុងសង្គម។

ជាសត្យានុម័ត មនុស្សម្នាក់ៗគឺតែងតែប្រាថ្នាចង់បានភាពថ្លៃថ្នូរ ដែលផ្ទុយស្រលះពីភាពថោកទាប និងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ហាន: និងយសក្តិខ្ពង់ខ្ពស់នៅក្នុងសង្គមប្រាកដមែន ព្រោះមនុស្សជាច្រើនបានខិតខំកសាងសម្បត្តិទ្រព្យនេះ ដើម្បីឱ្យជីវិតមានន័យ។ ដើម្បីមានកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរទៅបាន គឺផ្តើមចេញពីខ្លួនយើងផ្ទាល់ គឺប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ ប្រកបដោយគុណធម៌ សីលធម៌ និងសុចរិត។ ចំណុចនេះចង់មានន័យថាកាលណាមនុស្សប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ ដោយកាយវាចា និងចិត្ត ចេះជួយសង្គ្រោះគ្នា ជួយគ្នាទៅវិញទៅមកដោយភាពស្មោះត្រង់ មិនប្រែប្រួល មិនកេងប្រវ័ញ្ចគ្នា។ លើសពីនេះទៀតមនុស្សក៏ត្រូវគោរពគ្នាទៅវិញទៅមកដែរ មានការជួយសង្គ្រោះ អាណិតអាសូរ យោគយល់ អធ្យាស្រ័យ និងមានក្តីករុណាជានិច្ច។ មួយវិញទៀតគឺមនុស្សដែឡមានកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរទៅបាន គឺទល់តែមានការផ្តល់តម្លៃ គោរព ស្រឡាញ់ពីសំណាក់មនុស្សនៅជុំវិញខ្លួន។ ពិសេសបំផុតនោះ មនុស្សត្រូវមានគំនិតលះបង់អំពើអាក្រក់ ការមើលងាយមើលថោកការងារផ្សេងៗ ព្យាយាមប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អប្រពៃ មានសេចក្តីក្លាហាន ហ៊ានលះបង់ពេលវេលា ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនដោយមិនស្តាយក្រោយ។ ចំនុចពិសេសមួយទៀតដែលត្រូវបំពេញនោះ គឺត្រូវមានចិត្តអំណត់ តស៊ូ អត់ធ្មត់ និងការងារបានគ្រប់យ៉ាង ឱ្យតែការងារនោះជាការងារសុចរិត ត្រឹមត្រូវ ទៀងត្រង់ ស្របតាមច្បាប់របស់សង្គម។

ជារួមមក ពំនោលដែលបានលើកឡើងថា" មនុស្សម្នាក់ៗ តែងតែប្រាថ្នាចង់បានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងកិត្តិយសពិរោះពិសាជានិច្ច" គឺពិតជាត្រឹមត្រូវ ព្រោះមនុស្សដែលមានកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរទៅបានអាស្រ័យដោយបុគ្គលនោះមានគុណធម៌ សច្ចធម៌ និងសុច្ចរិតជានិច្ច។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយប្រធានខាងលើ ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យល្អ ព្រោះបានអប់រំដល់មនុស្សឱ្យដើរលើគន្លងមួយដ៏ត្រឹមត្រូវ ពោលឆ្ពោះទៅរកសេចក្តីល្អបរិសុទ្ធ ដែលមានកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនេះឯង។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាមនុស្សដែលស្រឡាញ់កិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរត្រូវប្រកាន់ជាប់នូវគំនិតល្អ មានគុណធម៌ សីលធម៌ សប្បុរសធម៌ និងសុចរិត ទើបខ្លួនឯង និងសង្គមជាតិមានភាពរីកចម្រើនឡើង។

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ជាស្នាដៃប្រជារាស្ត្រ

ប្រធានទី៣

ប្រធាន: ក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរពូហាំបានពោលពាក្យថា " អញសុខចិត្តឱ្យវង្សត្រកូលអញស្លាប់ចុះ ដើម្បីសេចក្តីពិតផ្ទុះឡើងរួច"ៗ ចូរពន្យល់គំនិតខាងលើនេះ ឱ្យបានក្បោះក្បាយៗ(ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សាបឋមទូទឹកប្រាក់២០០៦ឯកទេសទី១)

សេចក្តីអធិប្បាយ

ជាទូទៅទំនាស់ដែលធំបំផុតនៅក្នុងរឿង ថៅកែចិត្តចោរ ពីជាទំនាស់រវាងថៅកែនិងគ្រែក្នុងហាំ។ វាបានកើតឡើងដោយសារពូហាំចាញ់បោកថៅកែ ដែលបានជួលគាត់ឱ្យបោកឡានបុកឡានថៅកែហុងលីតែក្រោយមកថៅកែបែរជាបដិសេធមិនព្រមទទួលខុសត្រូវចំពោះហេតុការណ៍នេះ។ ការឈឺចាប់នេះបានជម្រុញឱ្យពូហាំភ្ញាក់រលឹកចង់កែកំហុសស្តារកិត្តិយសរបស់ខ្លួនដែលបានប្រព្រឹត្តិខុស និងជួយរកយុត្តិធម៌ដល់អ្នកបានរងគ្រោះ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយទើបបានជាគាត់បានពោលពាក្យបន្ថែមចំពោះមុខកម្មករទាំងអស់ថា "អញសុខចិត្តឱ្យវង្សត្រកូលអញស្លាប់ចុះដើម្បីឱ្យសេចក្តីពិតផ្ទុះឡើងរួច"។

តើពូហាំយល់យ៉ាងដូចម្តេចបានជាគាត់ពោលបែបនេះ?

មុននឹងឈានទៅដំការបកស្រាយនូវគំនិតប្រធានខាងលើនេះ យើងគប្បីស្វែងយល់នូវន័យនៃពាក្យគន្លឹះសំខាន់ៗមានក្នុងប្រធានជាមុនសិន។ពាក្យថា"វង្សត្រកូល" សម្តៅទៅលើក្រុមគ្រួសារឬក៏ជាពូជអំបូរសាច់ញាតិដែលមានជាប់សាច់សារលោហិតជាជើសន្តាននឹងគ្នា។ ចំណែកឯ "សេចក្តីពិត" មានន័យថាជាភាពប្រាកដជាក់ច្បាស់ ភាពប្រាកដប្រជាឥតក្លែងក្លាយដែលសេចក្តីពិតនៅទីនេះចង់សម្តៅលើភាពជាក់ច្បាស់ឬសេចក្តីពិតនៃដើមហេតុជាទំនាស់រវាងថៅកែ និងពូហាំនេះឯង។ ដូច្នេះទស្សន:ដែលពូហាំបានបញ្ជាក់ខាងលើមានន័យថាគាត់សុខចិត្តឱ្យក្រុមគ្រួសារឬសាច់សារលោហិត ជើសន្តានរបស់គាត់ស្លាប់ ឬបាត់បង់កិត្តិយសសិនចុះ គាត់នឹងលាតត្រដាងនូវល្បិចកិច្ចកលដ៏ខ្មៅងងឹតរបស់ថៅកែចិត្តអប្រិយ ដើម្បីឱ្យរឿងរឿរ៉ាវពិតទាំងឡាយនោះបានផ្ទុះឡើងឱ្យមហាជនបានដឹងឮនិងចងចាំនូវអំពើពិសពុលឃោរឃៅរបស់ថៅកែ។

ជាការពិតណាស់ នៅក្នុងសង្គមគ្រួសារ មនុស្សគ្រប់រូបតែងប្រាថ្នាឱ្យគ្រួសារខ្លួនមានសេចក្តីសុខសុភមង្គលនឹងជីវភាពធូរធា។ បើគ្រួសាររបស់ខ្លួនធ្លាក់ទៅក្នុងរឿងអាក្រក់ សមាជិកគ្រួសារ ពិសេសមេគ្រួសារប្រាកដជានឹងរិះរកនូវគ្រប់វិធី ដើម្បីស្រោចស្រង់ស្ថានភាពនោះឱ្យប្រសើរឡើងជាក់ជាពុំខាន បើទោះបីជាដំណោះស្រាយនោះជាទង្វើល្អ ឬក៏ជាទង្វើអាក្រក់ ថោកទាប ប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីសុខអ្នកដទៃក៏គេពុំខ្វល់ គឺឱ្យតែបានប្រយោជន៍មកសម្រាលទម្ងន់នៃអម្រែកដ៏ធ្ងន់របស់គ្រួសារខ្លួនមួយគ្រាសិននោះ គឺរាប់ថាជាការដ៏ប្រពៃមួយ។ជាក់ស្តែងនៅក្នុងស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍រឿងថៅកែចិត្តចោរក៏ដូច្នេះដែរ។ ជីវភាពនៃគ្រួសាររបស់តែកុងហាំ គឺស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយលំបាកខ្វះខាតគ្រប់យ៉ាង បើទោះបីជាគាត់ខិតខំធ្វើការរកប្រាក់ទាំងថ្ងៃទាំងយប់យ៉ាងណា ក៏នៅតែមិនអាចធ្វើឱ្យជីវភាពរបស់គាត់បានប្រសើរឡើងនោះដែរ។

ប្រពន្ធមានជំងឺប្រចាំកាយរ៉ាំរ៉ៃត្រូវការការព្យាបាល ចំណែកឯទ្រព្យសម្បត្តិទ្រនាប់ខ្លួនបន្តិចបន្តួចក៏សឹងគ្មាន គឺពឹងលើប្រាក់ខែស្តួចស្តើងដែលគាត់ធ្វើការជាតៃកុងឡាន។ កូនស្រីត្រូវការប្រាក់ទិញសម្ភារៈសិក្សានៅអនុវិទ្យាល័យ។ យាយចាន់ជាម្តាយមានវ័យចាស់ណាស់ហើយ គាត់ចង់ធ្វើបុណ្យទានសន្សំកុសលឱ្យបានច្រើន។ អាស្រ័យដោយស្ថានភាពគ្រួសារ ស្ថិតលើកត្តាចំបងទាំងបីនេះហើយ ទើបជម្រុញចិត្តពូហាំឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ ដោយបើកឡានទៅបុកឡានថៅកែហុងលី តាមពាក្យបញ្ជារបស់ថៅកែ។ប៉ុន្តែក្រោយការងាសម្រេចហើយ ថៅកែបែរជាក្បត់ពាក្យសន្យាមិនព្រមទទួលខុសត្រូវបញ្ជាឱ្យហាំគេចខ្លួននិងស្តីប្រមាថដាក់គាត់ទៀត។នៅពេលបានស្គាល់ពីគំនិតអាក្រក់របស់ថៅកែខ្លួនហើយ ពូហាំមានសេចក្តីអៀនខ្មាស់ នឹងស្តាយក្រោយនូវកំហុសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តដោយការជឿងប់ទៅលើពាក្យកុហក់បោកប្រាស របស់ថៅកែដែលស្គាល់តែមុខមាត់តែមិនស្គាល់ចិត្តថ្លើម។ ពូហាំមិនបានរត់គេចទេ ហើយពេលនោះចិត្តដែលពីដំបូងត្រូវការប្រាក់ជាចាំបាច់នោះ ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរថ្មីយ៉ាងឆាប់ហ័ស ទឹកមុខដែលសំដែងពីការអង្វរករក៏ប្រែក្លាយជាមុតមាំភ្លាមលែងចង់បានប្រាក់១ម៉ឺនរៀលពីថៅកែទៀតហើយ ព្រោះឆ្អែតឆ្អន់នឹងការបោកប្រាស់ ពាក្យសម្តីមិនស្មោះត្រង់របស់ថៅកែដែលស្រឡាញ់តែលុយជាធំជាងទឹកចិត្តកម្មករទុគ៌តរបស់ខ្លួន។ ពេលនោះពូហាំបានដកការជឿជាក់ សេចក្តីគោរព និងបញ្ចប់ការគាំទ្រទាំងស្រុងពីថៅកែអមនុស្សនេះទៀតហើយបើទោះបីជាលទ្ធផលគាត់ត្រូវជាប់គុក គ្រួសារអាប់ឱនកិត្តិយសយ៉ាងណាក្តី គឺដល់ពេលដែលត្រូវលាតត្រដាងនូវរឿងពិតទាំងអស់ឱ្យក្រុមកម្មករ និងមនុស្សទូទៅបានដឹងពីអំពើឧក្រិដ្ឋរបស់ថៅកែចិត្តជាចោរនេះហើយ។ ពូហាំហ៊ានលះបង់គ្រប់យ៉ាងដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញនូវអ្វីជាសនិងខ្មៅ យុត្តិធម៌និងអយុត្តិធម៌ ដូចសម្តីដែលគាត់បាននិយាយនឹងតូអង្គសុខថា" អាសុខអញសុខចិត្តឱ្យវង្សត្រកូលអញស្លាប់ ដើម្បីឱ្យសេចក្តីពិតផ្ទុះឡើងរួច ទើបបានដឹងគ្រប់គ្នាហើយអាចរកវិធីដោះស្រាយបាន"។លើសពីនេះទៀតគាត់ហាមមិនឱ្យនាងឃ័នដែលជាប្រពន្ធយកលុយពីថៅកែដូចមានឃ្លាមួយថា" កុំទទួលបុណ្យពីមនុស្សបាប"។ សម្តីទាំងនេះបញ្ជាក់ថា គាត់ស្អប់ខ្ពើមមនុស្សបោកប្រាស់ដែលយកទង្វើល្អបន្តិចបន្តួចមកបិទបាំងអំពើអាក្រក់របស់ខ្លួន។ ក្នុងជំហរដែលមានស្មារតីជាបង្អែកក៏រឹងមាំនេះពូហាំពុំបានចុះញោមនឹងអំណាចថៅកែទៀតឡើយដូចជាពេលដែលថៅកែប្រើទឹកលុយ ដើម្បីទាក់ទាញពួកកម្មករឱ្យជួយបិទបាំងការពិតនិងកាត់ជៀងខាងខ្លួន ពូហាំបានដាស់តឿនកម្មករកុំឱ្យគ្រាំទ្រថៅកែទៀត។ ការដែលពូហាំបកអាក្រាធអំពីគំនិតអាក្រក់របស់ថៅកែនេះ មិនមែនដោយសារតែតូចចិត្តនឹងការដែលខ្លួនចាញ់កលថៅកែហើយចង់សងសឹងវិញនោះទេ គឺដោយសារតែការហ៊ានទទួលស្គាល់នូវកំហុសខ្លួនដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋ ហើយត្រូវបាននាយទុនប្រើប្រាស់ជាឈ្មាន់ ហើយចង់ឱ្យសង្គមមើលឃើញ ជាពិសេសចង់ឱ្យច្បាប់ជួយរកយុត្តិធម៌ជូនខ្លួន ក៏ដូចជាកម្មករនិងសង្គមទាំងមូលផងដែរ។ គាត់សុខចិត្តទទួលទោសកំហុសគ្រប់យ៉ាង ប៉ុន្តែគាត់ក៏ចង់ឱ្យថៅកែទទួលនូវទោសកំហុសនេះដែរ។ ក្រៅពីពូហាំ កម្មកររដទៃទៀតក៏ពុំគ្រាំទ្រនូវទង្វើអាក្រក់របស់ថៅកែនេះដែរដូចជាជានីតក៏បាចូលរួមបកអាក្រាធថៅកែដែរដោយបានពោលថា" ខ្ញុំចោទថៅកែថាជាចោរជាន់ខ្ពស់ព្រោះចេះបន្លំ ជាមនុស្សសម្លាប់មនុស្សដូចជាបានសម្លាប់

មនុស្សបីនាក់កាលពីបុកឡានម្សិលមិញ”។ចំណែកនាងយ៉ាន សុខ គង់ មាន ទ្រី ក៏សុទ្ធតែជួយពូហាំក្នុងការប្រឆាំងនឹងថៅកែនិងលាតត្រដាងពីការពិតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានថៅកែជាមេខ្លោងប្រាប់ដល់ប៉ូលីសបើទោះបីព្យាយាមយកប្រាក់មកអូសទាញយ៉ាងណាក៏ដោយ។ ដូច្នេះឃើញថាទាំងពូហាំ និងពួកកម្មករទាំងអស់តស៊ូលះបង់គ្រប់យ៉ាងគឺដើម្បីទាមទារឱ្យមានភាពយុត្តិធម៌ ដោយគេយល់ថាស៊ូក្រក្រចុះ ស្លាប់ៗចុះឱ្យតែមានភាពយុត្តិធម៌នៅក្នុងខ្លួនក្នុងឧត្តមគតិនោះគេនឹងទទួលបាននូវតម្លៃកិត្តិយស និងភាពថ្លៃថ្នូរមិនខាន។

សរុបមកយើងអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានបានថា ការដែលពូហាំចេញមកសារភាព និងហ៊ានបកអាក្រាធទង្វើអាក្រក់របស់ថៅកែគឺគាត់មានការភ្ញាក់ខ្លួនឡើងវិញ និងបានធ្វើការគិតពិចារណាច្បាស់លាស់ថារាល់ទង្វើដែលបានធ្វើទោះបីល្អឬអាក្រក់ក្តី សំខាន់ត្រូវតែមានស្មារតីទទួលខុសត្រូវ។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយប្រធានខាងលើ បង្ហាញថាពូហាំគឺជាមនុស្សដែលមានស្មារតីចេះភ្ញាក់រឭក និងកែប្រែកំហុសរបស់ខ្លួនដែលជាគម្រូដ៏ល្អសម្រាប់មនុស្សគ្រប់រូប។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងក៏ត្រូវមានគំនិតចេះភ្ញាក់រឭកបែបនេះដែរ ព្រោះមនុស្សរមែងមានកំហុសជាធម្មតា តែសំខាន់គឺការចេះកែប្រែខ្លួនឯង ទៅរកផ្លូវត្រឹមត្រូវវិញនេះឯង។

ប្រធានទី៤

ប្រធាន: ក្នុងរឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់ លោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបានពោលទៅកាន់សមថា "ខ្ញុំមិនត្រូវការអីក្រៅពីសេចក្តីស្មោះត្រង់សុចរិតរបស់បងឯងទេ"។ ចូរពន្យល់គំនិតខាងលើឱ្យបានក្បោះក្បាយ។ (ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សាបម្រុងឆ្នាំ២០០២,២០០៥, ២០០៩)

សេចក្តីធប្បាយ

បញ្ហាជីវិតរបស់តួអង្គសមនៅក្នុងរឿងព្រះអាទិត្យរះលើផែនដីចាស់ ដែលជាស្នាដៃរបស់លោក សួន សុរិន្ទគឺតម្រូវឱ្យតួអង្គសមជួបប្រទះតែនូវឧបសគ្គ និងការលំបាកជាបន្តបន្ទាប់គ្មានស្រាកស្រាន។ ប៉ុន្តែដោយសារតែចរិតស្លូតស្មោះត្រង់របស់ខ្លួន បានធ្វើឱ្យជីវិតចាប់ផ្តើមប្រសើរឡើងបន្តិចម្តងៗជាលំដាប់។ ក្នុងពេលដែលសមជួបគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ដោយឡានបុក សមបានសំដែងនូវទឹកចិត្តដ៏សុភាព ស្លូតបូត និងសុចរិតរបស់ខ្លួន ដែលបានធ្វើឱ្យលោករដ្ឋមន្ត្រីពេញចិត្ត និងជួយរឿងដោយសេចក្តីស្មោះត្រង់វិញដែរ។ដែលពេលនោះលោកបានពោលថា"**ខ្ញុំនឹងជួយបងឯងឱ្យបានស្រួល ខ្ញុំមិនត្រូវការអីក្រៅពីភាពស្មោះត្រង់សុចរិតរបស់បងឯងទេបង**"។

តើមូលហេតុអ្វីបានជាលោករដ្ឋមន្ត្រីវ័យក្មេងនិយាយដូច្នេះ?

មុននឹងបកស្រាយសំដីខាងលើ ជាបឋមយើងគប្បីយល់ន័យនៃពាក្យគន្លឹះដែលមាននូវក្នុងប្រធានជាមុនសិន។ពាក្យថា"សេចក្តីស្មោះត្រង់" មានន័យថាភាពមិនកុហក់បោកប្រាស់ មិនវៀចវេរ មិនមានកិច្ចកល បន្លំបំភ្លៃពីការពិត។រីឯពាក្យ"សុចរិត"វិញសម្តៅទៅភាពត្រឹមត្រូវ ទៀតត្រង់ដោយប្រតិបត្តិតែទង្វើសីលធម៌ល្អ។ ដូច្នេះតាមអត្ថន័យបកស្រាយនៃពាក្យខាងលើគំនិតរបស់ប្រធានខាងលើចង់បង្ហាញឱ្យយើងបានដឹងថាការដែលលោករដ្ឋមន្ត្រី បានជួយយកអាសារនិងទំនុកបម្រុងសមឱ្យមានការងារធ្វើ មានទីពុំនាក់អាស្រ័យរួចពីភាពវេទនាទុគ៌តនោះ គឺលោកពុំដែលនឹកនាចង់បានការតបស្នងសងគុណពីសមវិញឡើយ។ ការសំខាន់ដែលលោកត្រូវការនោះគឺ ភាពទៀងត្រង់ ត្រឹមត្រូវ មិនមាន ការកុហក់បោកប្រាស់ ហើយនឹងទង្វើល្អទាំងអស់របស់សមនេះឯង។

យ៉ាងណាមិញតាមរយៈរឿងខាងលើយើងបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ថាតួអង្គសម មុននឹងបានជួយសង្គ្រោះដោយលោករដ្ឋមន្ត្រី គឺសមគ្រាន់តែជាកម្មករក្រីក្ររកព្រឹកខ្វះលាចហើយពុំមានទ្រព្យសម្បត្តិ ជាទីពឹងជាប់នឹងខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។រីឯពួកអ្នកមានឬថៅកែវិញគ្រាន់តែឃើញមុខសម គេមិនទទួលស្វាគមន៍បាត់ទៅហើយ ព្រោះសមប្រៀបបាននឹងអ្នកសុំទានដែលមានសម្លៀកបំពាក់គគ្រិច រាងកាយស្គមស្គាំងគ្មានកម្លាំង ដូច្នេះគេមិនទុកចិត្តបុគ្គលប្រភេទនេះដើម្បីទទួលឱ្យធ្វើការងារឱ្យគេទេ។ចំណែកលោករដ្ឋមន្ត្រីវិញមានការយល់ផ្សេងពីអ្នកនោះ ដោយលោកយល់និងជឿជាក់ថាសមជាមនុស្សល្អដឹងការខុសត្រូវ មានសីលធម៌រស់នៅល្អ ស្រឡាញ់ការងារសុចរិតនិងកិត្តិយស។ មិនតែប៉ុណ្ណោះគាត់បានយល់ទៀតថាសមជាមនុស្សគួរឱ្យជឿទុកចិត្តអាចរាប់អាន និងពឹងពាក់បានទៀតផង។អាស្រ័យហេតុនេះហើយទើបគាត់យក

សមមកឱ្យថែទាំផ្ទះរបស់គាត់។ គំនិតយល់ឃើញនេះសរបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាលោករដ្ឋមន្ត្រីពិតជាបុគ្គលដែលប្រកបដោយចំណេះដឹងគុណធម៌ និងចេះពិចារណាដិតដល់ស្គាល់តម្លៃមនុស្សដោយមិនវាយតម្លៃតែសម្បកក្រៅ។ ជាពិសេសលោកតែងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវឥរិយាបថដ៏ថ្លៃថ្នូរ ចេះពោលពាក្យទន់ភ្លន់ សុភាពរាបសាដោយមិនប្រកាន់ខ្លួនក្នុងការរាប់អានមនុស្សទូទៅនិងម៉ឺងម៉ាត់ សក្តិសមជាបញ្ញាវន្តគួរជាទីគោរពនិងលើកតម្កើងក្រៃលែង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះលោកជាបុគ្គលដែលមានមនុស្សធម៌ ដែលជានិច្ចកាលលោកតែងជួយទុក្ខធុរៈអ្នកដទៃឥតរើសមុខ ព្រមទាំងមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ទៀតផង។ ជាក់ស្តែងនៅពេលដែលធ្វើឱ្យសមមានគ្រោះថ្នាក់លោកស្រាវចុះពីរថយន្តទៅមើលភ្លាមព្រមទាំងជួយលើកសមដាក់លើរថយន្តពិនិត្យរបួសដោយយកចិត្តទុកដាក់។ អាកប្បកិរិយាដ៏ទន់ភ្លន់ទាំងនេះបានធ្វើឱ្យសម មានចិត្តរំភើបយ៉ាងខ្លាំងហើយមានកម្លាំងខ្លះៗទៀតវិញភ្លេចអស់នូវការឈឺចាប់នៃមុខរបួសបានមួយរយៈខ្លី។ ជាងនេះទៅទៀតយើងសង្កេងឃើញថាលោកគឺជាមនុស្សដែលប្រកបដោយភាពវ័យឆ្លាត និងមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ក្នុងការរាប់អានមិត្តព្រោះលោកចេះវិធីសាស្ត្រស្ទាបស្ទង់ពីចិត្តមនុស្សមុននឹងផ្តល់ទំនុកចិត្ត ទៅលើនរណាម្នាក់ដូចជាពេលជជែកជាមួយសមលោកបានឆ្លៀតសួរនាំពីសុវត្ថិភាពគ្រួសារ ការងារ ញាតិជាដើមដើម្បីជាទិន្នន័យសម្រាប់ជាគោលវិភាគ រង្វាយតម្លៃលើលក្ខណៈមនុស្សបានត្រឹមត្រូវ។ ពាក្យពេជន៍គ្រប់ម៉ាត់របស់លោកសុទ្ធសឹងពោរពេញទៅដោយអត្ថន័យសេចក្តីមេត្តា ករុណានិងការសណ្តាសប្រណីដែលសរបញ្ជាក់ថា លោកជាមនុស្សដែលស្គាល់ទុក្ខធុរៈគ្នាក្នុងគ្រាដែលលំបាកមានអាសន្ន ហើយក៏ជាអ្នកដែលចេះជួយឧបត្ថម្ភលើកទឹកចិត្តអ្នកដែលទន់ខ្សោយ ក្រខ្សត់ឱ្យប្រសើរឡើងផងដែរ។ លោកយល់ច្បាស់ពីខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែននៃសិទ្ធិសេរីភាព និងបានអនុវត្តវា បានសង្គ្រោះសម ព្រោះថាលោកគឺជាដើមហេតុនៃការបង្កគ្រោះថ្នាក់នោះដែលបង្ហាញថាលោកគឺជាមនុស្សដែលមានទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់ចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន។ ផ្នត់គំនឹតរបស់លោកដែលបានជួយសង្គ្រោះសមសរបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថារវាងមនុស្សល្អនិងមនុស្សអាក្រក់ពុំអាចរស់នៅឱ្យចុះសម្រុងជាមួយគ្នាបានឡើយ គឺមានតែមនុស្សដែលមានទឹកចិត្តល្អដូចគ្នាទេទើបអាចសម្របខ្លួនឱ្យត្រូវគ្នាបានហើយមានតែមនុស្សស្មោះត្រង់សុចរិតទេ ទើបសង្គមជ្រោមជ្រែង និងអឱ្យតម្លៃ។ ដូចជាលោកអ៊ីចឹង ការដែលសម្រេចចិត្តជួយ និងទទួលសមឱ្យនៅជាមួយអាស្រ័យសមជាមនុស្សល្អនេះផង។ ម្យ៉ាងទៀតលោកចង់ជួយសមឱ្យទៅជាពលរដ្ឋល្អម្នាក់ ដែលជាធនធានដ៏ប្រសើររបស់សង្គម។ ការដែលសមទទួលបានជីវិតជោគជ័យគឺដោយសារសមប្រតិបត្តិតាមគន្លងដ៏ត្រឹមត្រូវ ដែលលោករដ្ឋមន្ត្រីជួយកែតម្រូវតម្រង់ផ្លូវដោយផ្ទាល់ ព្រោះលោកជាបុគ្គលដែលស្រឡាញ់នូវសុចរិតភាព និងមានបទពិសោធន៍ទូលំទូលាយក្នុងការងារ និងចិត្តសាស្ត្រសង្គម ជាពិសេសជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរមានសីលធម៌រស់នៅល្អ និងមានមនុស្សធម៌ដែលសក្តិសមមានការភ្ញាក់រឭក ចេះគិតពិចារណាវែងឆ្ងាយពីឆាកជីវិតរបស់ខ្លួនប្រកបដោយគំនិតសុទិដ្ឋិនិយម ហើយមានកម្លាំងចិត្តគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីវិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតប្រកបរបរកសិកម្មវិញទទួលបានជោគជ័យជាបន្តបន្ទាប់។ មិនតែប៉ុណ្ណោះដោយនិស្ស័យជាមនុស្សល្អសុចរិត ព្យាយាម និងចេះជួយយកអាសារអ្នកដទៃនោះសមមិនត្រឹមតែអាចកសាងជីវភាពបានយ៉ាងធូរធា

ប៉ុណ្ណោះទេថែមទាំងទទួលបាននូវការគោរពរាប់អានពីប្រជាជន ហើយត្រូវបានគេបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតាំងធ្វើជាបេក្ខជនតំណាងឃុំទៀតផង។ បើមើលនៅក្នុងសង្គមជាក់ស្តែងវិញ ប្រសិនបើមនុស្សប្រព្រឹត្តតែអំពើល្អ សុចរិត ស្មោះត្រង់បានខ្ជាប់ខ្ជួននោះ គេតែងទទួលបាននូវការគោរពស្រឡាញ់ ស្ងើចសរសើរពីសង្គម ហើយរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីសុខសុភមង្គល និងមានកិត្តិយស ពុំមានអ្នកបៀតបៀនបានឡើយ។

សរុបសេចក្តីមក ការបកស្រាយគំនិតរបស់លោករដ្ឋមន្ត្រី គឺជាគំនិតអប់រំមួយដ៏ប្រសើរសម្រាប់សមក៏ដូចជាមនុស្សទូទៅផងដែរ ព្រោះតាមរយៈតួអង្គសមអាស្រ័យដោយចរិតលក្ខណៈស្លូតបូត សុចរិតត្រឹមត្រូវរបស់ខ្លួននេះហើយដែលធ្វើឱ្យទទួលបាននូវការស្រឡាញ់ពីលោករដ្ឋមន្ត្រី និងប្រជាជននៅក្នុងសង្គម។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយប្រធានដែលបានពោលខាងលើ គឺមានបំណងចង់ឱ្យមនុស្សមានទឹកចិត្តសុខរិតស្មោះត្រង់ មានទំនួលខុសត្រូវ និងចេះស្រឡាញ់នូវយុត្តិធម៌។ ដូច្នេះទស្សនៈនេះជាឧត្តមគតិក៏ប្រសើរបំផុតមួយសម្រាប់អប់រំមនុស្សទូទៅឱ្យប្រកាន់នូវសុចរិត យុត្តិធម៌ដែលជាមាគ៌ាដឹកនាំជីវិតនិងសង្គមទៅរកឧត្តមភាព ក្នុងនាមយើងជាពលរដ្ឋត្រូវចេះប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគំនិតបែបនេះដែរព្រោះវាជាគុណធម៌ដ៏ប្រសើររបស់មនុស្សដែលជាគន្លឹះដ៏ប្រសើរបំផុតសម្រាប់កសាងវប្បធម៌សន្តិភាព និងភាពរីកចម្រើនប្រកបដោយសុភមង្គលរវាងមនុស្សជាតិនៅក្នុងពិភពលោក។

ប្រធានទី៥ ៖ មានទស្សនៈមួយបានពោលថា "ការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិឱ្យរីកចម្រើនប្រកបដោយសុខសុវត្ថិភាពមិនអាចផ្តាច់ចេញពីការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សបានឡើយ"។ នៅក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន តើគេត្រូវបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សឱ្យមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចម្តេចខ្លះ? (ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិឆ្នាំ ២០០២)

សេចក្តីធធិប្បាយ

ប្រទេសនីមួយៗលើសកលោក មានគោលការណ៍នៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសខុសៗគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយ។ ប្រទេសខ្លះអាចពឹងផ្អែងលើវិស័យកសិកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម ឧស្សាហកម្ម ទេសចរណ៍ សិប្បកម្មជាដើម។ ដោយសារវិស័យទាំងអស់នោះហើយបានធ្វើឱ្យប្រទេសជាតិនោះមានការរីកចម្រើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់។ ប៉ុន្តែសម្រាប់វិស័យនីមួយៗនេះ អាចមានដំណើរការល្អទៅបានគឺអាស្រ័យដោយមានធនធានមនុស្ស ជាកត្តាសំខាន់។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយទើបបានជាគេតែងគិតជាទូទៅថា "**ការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិឱ្យរីកចម្រើន ប្រកបដោយសុខសុវត្ថិភាពមិនអាចផ្តាច់ចេញពីការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សបានឡើយ**"។

តើការគិតខាងលើនេះចង់មានអត្ថន័យយ៉ាងដូចម្តេច? តើធនធានមនុស្សដែលត្រូវចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចម្តេចខ្លះ?

ដើម្បីជាជំនួយដល់ការបកស្រាយនូវគំនិតខាងលើ យើងគួរគប្បីយល់នូវន័យនៃពាក្យគន្លឹះមាននៅក្នុងប្រធានជាមុនសិន។ "**ការអភិវឌ្ឍ**" មានន័យថាការរីកចម្រើនខ្លាំង ការលូតលាស់ក្រៃលែង។ រីឯពាក្យ "**ធនធានមនុស្ស**" សំដៅដល់មនុស្ស ដែលមានសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បម្រើការងារណាមួយ។ និងពាក្យ "**សុវត្ថិភាព**" គឺជាការប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ភាពសុខសាន្ត។ តាមរយៈន័យនៃពាក្យទាំងនេះ ប្រធានចង់មានន័យថា ការធ្វើឱ្យប្រទេសជាតិរីកចម្រើនប្រកបដោយសេចក្តីសុខសាន្តចំបាច់ត្រូវមានមនុស្សដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់។

ជាការពិតណាស់ យើងដឹងហើយថា ប្រទេសដែលមានធនធានធម្មជាតិច្រើនមិនប្រកដថាជាប្រទេសអភិវឌ្ឍនោះទេ ចំណែកប្រទេសដែលមិនសូវមានធនធានធម្មជាតិច្រើនក៏មិនប្រកដថាប្រទេសនោះអន់ថយដែរ។ ប្រទេសខ្លះមិនមានធនធានធម្មជាតិច្រើនក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែប្រទេសនោះសម្បូរទៅដោយធនធានមនុស្សដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ដែលមានប្រទេសជប៉ុននិងសឹង្ហបុរីជាដើម។ដូច្នេះធនធានមនុស្សជាកត្តាដ៏សំខាន់ណាស់ក្នុងការកសាង និងអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។ប៉ុន្តែចំណុចសំខាន់ដែលត្រូវគិតនោះគឺថា ត្រូវអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សនោះដោយរបៀបណា។ សម្រាប់ប្រទេសអភិវឌ្ឍ កំពុងអភិវឌ្ឍ និងប្រទេសក្រីក្រ គេយកចិត្តទុកដាក់លើកត្តាធនធានមនុស្សនេះណាស់ដោយបង្កើននូវការបណ្តុះបណ្តាលលើធនធានមនុស្សនោះជាច្រើន។ គេ បានបណ្តុះបណ្តាលលើផ្នែកកាយសម្បទា។ មានន័យថា ប្រទេសទាំងនោះត្រូវបង្កើនឱ្យមានកីឡាផ្សេងៗដូចជា កីឡាបាល់ទាត់ ប្រដាល់ បាល់ទះជាដើម ដើម្បីឱ្យមនុស្សចូលរួម ក្នុងគោលបំណងដើម្បីទទួលបានសុខភាពល្អ និងមានរាងកាយមាំមួន។ម្យ៉ាងទៀត ប្រទេសទាំង

អស់ត្រូវធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលលើផ្នែកស្មារតី គឺប្រាជ្ញាសម្បទារបស់មនុស្សផងដើរ។ ត្រូវបង្កើតឱ្យមានគោលនយោបាយផ្សេងក្នុងបង្រើន និងរឹករឹនមនុស្សឱ្យមានជំនាញច្បាស់លាស់ និងអាចបម្រើប្រយោជន៍សម្រាប់សង្គម សម្រាប់មនុស្សដែលមានសមត្ថភាព ចំណេះដឹងខ្ពស់ បង្ហាត់បង្រៀនដល់អ្នកចេះបង្គរ ចំណែកអ្នកចេះបង្គរបង្ហាត់ដល់អ្នកចេះមធ្យម និងអ្នកចេះមធ្យមបង្ហាត់ដល់អ្នកមិនទាន់ចេះសោះ។ លើសពីនេះទៅទៀត គេត្រូវបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សឱ្យមានបំណិន ឥរិយាបថត្រឹមត្រូវ និងមានបទពិសោធន៍ច្រើន។ នេះគឺការបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកប្រាជ្ញាសម្បទា។ ចំណុចទាំងនេះមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ គឺត្រូវបណ្តុះបណ្តាលមនុស្សឱ្យមានសីលធម៌ល្អក្នុងការរស់នៅ សាកសម្បជាមនុស្ស ពោលគឺមិនបណ្តាយឱ្យធនធានមនុស្សនោះធ្វើអ្វីដែលប្រាកចាកពីសីលធម៌សង្គម និងច្បាប់បានឡើយ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ត្រូវអប់រំមនុស្សត្រូវតែចេះរួមរស់ក្នុងសង្គមសន្តិភាព មិនចេះបង្កជម្លោះ ឬបទល្មើសផ្សេងៗដែលបណ្តាលឱ្យសង្គមមានចលាចល។ អប់រំមនុស្សឱ្យដឹងថាមនុស្សមានសិទ្ធិសេរីភាពស្មើៗគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ដែលជាគោលការណ៍ នៃប្រទេសប្រជាធិបតេយ្យ។ ចំណុចនេះជាការអភិវឌ្ឍលើសីលសម្បទារបស់មនុស្ស។ បើប្រទេសនីមួយៗបណ្តុះបណ្តាលមនុស្សឱ្យមានលក្ខណៈទាំងអស់នេះ ប្រាកដណាស់ប្រទេសនឹងមានការរីកចម្រើនជាក់ជាពំខាន។

សរុបសេចក្តីមក ក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន យើងត្រូវបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សឱ្យមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ទាំងផ្នែករាងកាយ ប្រាជ្ញាស្មារតី សីលធម៌ និងបំណិនឬជំនាញ។

ឆ្លងតាត់តាមការបកស្រាយគំនិតរបស់ទស្សន:ប្រធានខាងលើនេះ យើងសង្កេតឃើញថាប្រធានខាងលើពិតជាមានអត្ថន័យល្អប្រសើរ និងត្រឹមត្រូវព្រោះធនធានមនុស្ស គឺជាកត្តានៃការកំណត់ការអភិវឌ្ឍក្នុងសង្គម។មនុស្សអភិវឌ្ឍឥតឈប់ឈរដែលខុសប្លែកពីសត្វនានា ដែលមានត្រឹមត្រូវសភាវគតិ។ ដើម្បីមានលទ្ធភាពក្នុងការចូលរួមក្នុងការកសាងជាតិ។ដូច្នេះក្នុងនាមយើង ជាកុលបុត្រខ្មែរត្រូវខិតខំរៀនសូត្រអោយមានសមត្ថភាព ចំណេះដឹង ជំនាញ បទពិសោធ និងបំណិនអោយបានច្បាស់លាស់។ អក្ខរជន គឺជាឧបសគ្គនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។ ក្នុងការរៀនសូត្រទៀតសោត យើង ត្រូវធ្វើយ៉ាងអោយមានការស៊ីសង្វាក់គ្នានៃការរីកចម្រើនផ្លូវកាយ និងប្រាជ្ញាវាងវិទ្យាសាស្ត្រ និងសីលធម៌រវាងបុគ្គល និងសង្គម រវាងជាតិ និងអន្តរជាតិ។

ប្រធានទី៦៖ ថៅកែរបស់ពូហាំបានពោលថា" យុត្តិធម៌របស់ជនមួយក្រុមខុសនឹងយុត្តិធម៌របស់ជនមួយក្រុមទៀត"។ ចូរពន្យល់គំនិតខាងលើនេះដោយលើកយកនៅឧទាហរណ៍ក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរមកបញ្ជាក់។ (ប្រឡងត្រួតត្រួមសិក្សា ឆ្នាំ ២០០៤ ឯកទេសទី២)

សេចក្តីអធិប្បាយ

ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់មនុស្សម្នាក់ៗក្នុងសង្គម តែងតែចង់បាននៅជីវភាពមួយប្រកបដោយសេចក្តីសុខ សុភមង្គល និងជាពិសេសមានបំណងប្រាថ្នាសំខាន់គឺ ចង់បានសេចក្តីយុត្តិធម៌។ តែនៅក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោររបស់ លោកអ៊ុំ ឈឺន និងពៅ យូឡេង តួអង្គថៅកែបែរជាពោលថា" **យុត្តិធម៌របស់ជនមួយក្រុម ខុសពីយុត្តិធម៌របស់ជនមួយក្រុមទៀត" ទៅវិញ។**

តើតាមសម្តីរបស់តួអង្គថៅចង់មានន័យដូចម្តេច?

ជាបឋម ដើម្បីបានជាប្រទីបសម្រាប់ស្រាយបំភ្លឺប្រធានឱ្យបានច្បាស់ក្នុងការបកស្រាយទស្សន:របស់ប្រធានខាងលើ យើងគួរស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យគន្លឹះរបស់ប្រធានជាមុនសិន។ ពាក្យ"**យុត្តិធម៌**"សំដៅលើភាពសុចរិតត្រឹមត្រូវឬទៀងត្រង់ មិនលំអៀង ត្រឹមត្រូវស្របច្បាប់ របស់សង្គម ។ចំណែកឯពាក្យពាក្យ"**ក្រុម**" មានន័យថាជាចង្កោម ហ្វូង ឬពួកដែលមានឧត្តមគតិ និងបំណងប្រាថ្នាក្នុងផលប្រយោជន៍រួមដូចគ្នា។ តាមន័យប្រធានខាងលើ ចង់មានន័យថា ការយល់ឃើញនូវភាពសុចរិត ទៀងត្រង់ របស់មនុស្សមួយពួក គឺវាខុសនឹងភាពសុចរិតទៀងត្រង់របស់មនុស្សមួយពួកទៀត។

យ៉ាងណាមិញ ថៅកែជាមនុស្សដែលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់អំពីរបត់នៃការរស់នៅក្នុងសង្គម គឺគាត់ចេះយ៉ាងច្បាស់ ល្បិចរកស៊ី ធ្វើអាជីវកម្ម ហើយដឹងយ៉ាងច្បាស់ថាមនុស្សម្នាក់ៗមានឧត្តមគតិ ការយល់ឃើញខុសៗគ្នាឬទៅតាមលក្ខណៈស្ថានភាពដែលគេរស់នៅ ទើបគាត់ ហ៊ានពោលអះអាងបែបនេះ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះមនុស្សទូទៅតែងចង់បានប្រយោជន៍ពីទង្វើរបស់ខ្លួនដូចៗគ្នា ប៉ុន្តែអ្វីដែលខុសគ្នានោះ គឺផលប្រយោជន៍ត្រូវយកទៅបម្រើឱ្យគោលដៅជីវិតផ្សេងពីគ្នាប៉ុណ្ណោះ។ម្យ៉ាងទៀត គាត់ យល់ទៀតថាមនុស្សរស់នៅក្នុងវង្សត្រកូល ឬវណ្ណៈណា តែងមានទស្សន: លំអៀង ឬនិន្នាការការងារទៅរកផលប្រយោជន៍របស់វណ្ណៈ របស់ខ្លួនជាក់ជាពុំខានឡើយ។នៅក្នុងន័យនេះយើងអាចនិយាយបានថាទស្សន:ពីជីវិតរបស់ពួកមូលធន តែងតែខុសនឹងទស្សន:ពីជីវិតរបស់វណ្ណៈកសិករ កម្មករ។ដូច្នេះទស្សន:លើផលប្រយោជន៍របស់វណ្ណៈទាំងពីរនេះក៏មិនមានសភាពដូចគ្នាដែរ។ បញ្ហាទំនាស់នៃគំនិតរបស់ក្រុមទាំងពីរនេះ គឺគេ ឱ្យនិយមន័យយុត្តិធម៌ផ្សេងពីគ្នា។ ក្រុមថៅកែៗយល់ថា ក្នុងសង្គមការកែងប្រវ័ញ្ច បោកបញ្ឆោតរវាងមនុស្ស និងមនុស្ស គឺជាសេចក្តីធម្មតានៃជីវិតអ្នកមានអំនាច បុណ្យសក្ត លុយកាក តែងបង្កើតឱកាសរបស់ខ្លួនដើម្បីកងចំណេញផលប្រយោជន៍ពីអ្នកក្រីក្រ តូចតាចជាងខ្លួន។ អ្នកធំត្រូវកេងបន្លំ សង្កត់លើអ្នកតូចដែលនេះរឿងដ៏សាមញ្ញៗនៃសង្គម។ លើសពីនេះទៀតយុត្តិធម៌សម្រាប់ថៅកែ គឺត្រូវតែទទួលបានប្រាក់ចំនេញច្រើនៗលើសគេ ព្រោះគេ ជាអ្នកបង្កើតឱកាសឱ្យកម្មករ គេជាមេគំនិត ជាអ្នកមានដើមទុន ជាម្ចាស់រោងចក្រ សហគ្រាស ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ទទួលខុសត្រូវ។រីឯកម្មកវិញ គ្រាន់តែចាំប្រតិបត្តិការតាមបទបញ្ជា

និងចាំតែប្រើកម្លាំងកាយបំពេញការងារឱ្យបានល្អក្នុងសហគ្រាស រោងចក្រ បានហើយ។ ទាំងអស់នេះ ហើយ គឺជាសច្ចៈភាពនៃភាពសុចរិត យុត្តិធម៌ របស់វណ្ណៈមូលធន នាយទុន ថៅកែដែលតែងតែប្រកាន់យកកន្លងមក។ផ្ទុយពីទស្សនៈនេះ ចំពោះទស្សនៈរបស់មនុស្សមួយក្រុមទៀតដែលក្នុងវណ្ណៈកម្មករក្រីក្រ ចាំតែប្រើប្រាស់កម្លាំងកាយជាមធ្យោបាយធ្វើការងារ ដើម្បីប្តូរយកប្រាក់មកចិញ្ចឹមក្រពះនោះ គេពុំបានយល់ដូចមនុស្សក្នុងវណ្ណៈមូលធនទេ។ សេចក្តីពិតនៃពាក្យយុត្តិធម៌សម្រាប់ពួកគេ គឺត្រូវទាមទារឱ្យបាននូវប្រាក់កម្រៃច្រើនពីការងារដែលគេបានបំពេញ ព្រោះរាល់សមទ្ធិផល និងផលប្រយោជន៍ ដែលថៅកែមានទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែកើតចេញពីញើសឈាមរបស់ពួកគេ។ ហើយបើគ្មានពួកគេយកញើសឈាមទៅប្តូរទេនោះ រោងចក្រសហគ្រាសទាំងមូលនិងមិនដំណើរការទៅមុខបានឡើយ។ បើរោងចក្រមិនដំណើរការ ថៅកែក៏មិនទទួលបានផលចំនេញដែរ ដូច្នេះថៅកែត្រូវតែលើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវប្រាក់បៀវត្សដ៏សមរម្យស្របតាមកម្លាំងពលកម្ម និងតម្រូវការផ្សេងៗដែលគេ ចង់បានទើបជាការត្រឹមត្រូវ។ ពួកគេនិយាយថាការដែលថៅកែនិយាយដូចខាងលើនេះ គឺពុំមានសច្ចៈភាពទាល់តែសោះនៅក្នុងតម្លៃការងារ ព្រោះការពោលនេះវា គ្រាន់តែជាលេសសម្រាប់ការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ ធាតុពិតជាក់ស្តែងបំផុត គឺពួកកម្មករទៅវិញទេដែលត្រូវទទួលបានផលប្រយោជន៍ច្រើនពីថៅកែទើបសក្តិសមបំផុត។

សរុបសេចក្តីមក តាមទស្សនៈសត្យានុម័តយើងអាច និយាយបានថា ទោះបីមនុស្សយល់ពីយុត្តិធម៌យ៉ាងណាក៏ដោយ គឺយុត្តិធម៌នេះមានរូបរាងតែមួយប៉ុណ្ណោះដែលបម្រើអោយផលប្រយោជន៍មនុស្សទូទៅ គ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈឥតមានការរើសអើស។ ការដែលសំខាន់បំផុតនោះគឺវា ត្រូវតែប្រកបដោយសីលធម៌ មិនលំអៀង ស្របតាមគតិ យុត្តិធម៌មានសច្ចភាព ទើបអាចជាយុត្តិធម៌មួយដ៏មានតម្លៃប្រកាន់យកបាន។

ឆ្លងកាត់តាមការបកស្រាយ ទស្សនៈរបស់ថៅកែខាងលើនេះយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា នៅមានការខ្វះចន្លោះជាច្រើនដោយពុំមាននូវអំណះអំណាងហេតុផលត្រឹមត្រូវនោះទេ ពោលគឺគ្មានសច្ចភាពនេះឯង។ ជាពិសេសវាពុំមានជាទស្សនៈដែលមនុស្សទូទៅចង់បាននោះឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះយើងម្នាក់ៗ ជាកោសិកាសំខាន់របស់សង្គមជាអ្នកទ្រទ្រង់សង្គមនោះយើង គប្បីត្រូវតស៊ូជំនះនៅរាល់ឧបសគ្គប្រកបដោយភាពវាងវៃ ធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីរៀបចំកសាងនូវយុត្តិធម៌មួយដែលមានលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យត្រឹមត្រូវច្បាស់លាស់ប្រកបដោយការគោរពសិទ្ធិនិងប្រជាធិបតេយ្យទើបអាចជួយឱ្យសង្គមជាតិមានយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដនិងអភិវឌ្ឍន៍ជានិរន្តន៍បាន។

ប្រធានទី៦៖ នៅក្នុងរឿងកុលាបប៉ៃលិន ចៅចិត្រញ្ញឹមញ្ញែមហើយជម្រាបទៅលោកគ្រូពេទ្យថា " ខ្ញុំ បានទទួលអត់ធន់សេចក្តីលំបាកគ្រប់យ៉ាងបានទាំងអស់ សូមឱ្យតែមានការងារធ្វើនឹងគេចុះ...″។ ចូរពន្យល់គំនិតខាងលើ ដោយបញ្ជាក់ពីតម្លៃអប់រំនៃអត្ថបទប្រលោមលើកនេះ។(ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សា ឆ្នាំ ២០០៤ ឯកទេសទី២) (ប្រឡងគ្រូបឋម និងមត្តេយ្យសិក្សា ឆ្នាំ២០០៤)។

សេចក្តីអធិប្បាយ

ក្រោយពីតាចឹមបានទទួលអនិច្ចកម្មទៅគេ ឃើញចៅចិត្របានរស់នៅក្នុងគេហដ្ឋានតែម្នាក់ឯង ពោរពេញទៅដោយសេចក្តីទុក្ខព្រួយ និងភាពឯកោជាពន់ប្រមាណ ដោយសារតែសេចក្តីនឹករឭកដល់ឪពុកផង និងព្រួយប្រារម្ភពីវាសនាការងាររបស់ខ្លួនផង។ ដោយក្តីរាប់អាននិងអាណិតអាសូរផងនោះ លោកគ្រូពេទ្យស្អាតរតន:សម្បត្តិនៅឯបប៉ៃលិនឱ្យទៅធ្វើជាកម្មករត្បូងរបស់លោកហ្លួងរតន:សម្បត្តិនៅប៉ៃលិន។ ដោយទទួលបាននូវការជួយជ្រោមជ្រែងនេះ ចៅចិត្រមានចិត្តរីករាយយ៉ាងខ្លាំង ហើយបានពោលជម្រាបទលោកដោយក្តីរំភើបថា″ **ខ្ញុំ បានទទួលអត់ធន់សេចក្តីលំបាកគ្រប់យ៉ាងបានទាំងអស់ សូមឱ្យតែមានការងារធ្វើនឹងគេចុះ...″។**

តើតាមសម្តីនេះបានបង្កប់នូវខ្លឹមសារអប់រំ និងឈាតត្រជាងពីគុណសម្បត្តិចៅចិត្រយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

មុននឹងធ្វើការបកស្រាយប្រធានបទខាងលើឱ្យបានក្បោះក្បាយនឹងសុីជម្រៅនោះ យើង ត្រូវគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យគន្លឹះមួយចំនួនរបស់ប្រធានជាមុនសិន។ ពាក្យ″ភាពអត់ធន់″ គឺជាក្តីតស៊ូព្យាយាមនឹងទ្រាំទ្រនូវក្តីលំបាកគ្រប់យ៉ាងពុំខ្លាចនឿយហត់។ រីង″ការងារ″ គឺសំដៅទៅលើអាជីព ឬមុខរបរសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមធ្យោបាយផ្សេងៗ ទៅតាមប្រភេទនៃចំណង់ចំណូលចិត្តឬសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ ដូច្នេះតាមសម្តីរបស់ចៅចិត្រ ការងារដែលលំបាកតម្រូវឱ្យចៅចិត្រស៊ូទ្រាំក្នុងការបំពេញការងារ ការបំពេញការងារ សម្តៅលើការងារជាកម្មករត្បូងនៅឯបប៉ៃលិនរបស់លោករតន:សម្បត្តិនេះឯង។

យ៉ាងណាមិញ ការដែលចៅចិត្រមានទំនុកចិត្តហ៊ានពោលរាប់រងរាល់ការងារលំបាកបានដោយសារតែខ្លួនគេ បានយល់យ៉ាងច្បាស់ថា ដើម្បីរស់នៅប្រកបដោយភាពសុខសាន្តបានមនុស្សចាំបាច់ត្រូវតែមានការងារធ្វើណាមួយសម្រាប់ទ្រទ្រង់ជីវិតរបស់ខ្លួន។ លើសពីនេះទៅទៀត ការងារ អាចធ្វើឱ្យមនុស្សរស់នៅបានដោយមានគ្រឿងហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ សម្លៀកបំពាក់ ជម្រកសមរម្យ និងញាតិ មិត្តភក្តិពឹងពាក់។ ម្យ៉ាងទៀតការងារសុចរិតធ្វើឱ្យមនុស្សរស់នៅ ដោយកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាដរាប។ ដើម្បីទទួលបានប្រយោជន៍ទាំងនេះពីការងារ មនុស្សត្រូវមានភាពជឿជាក់លើសមត្ថភាព ចេះអត់ធន់ ជំនះនូវរាល់ឧបសគគគ្រប់យ៉ាងចំពោះមុខ និងមានឆន្ទៈប្តូរផ្តាច់ដោយឥតងាករេឬរាថយ ទើបទទួលបានលទ្ធផលល្អ។ តួយ៉ាងដូចជា តួអង្គចៅចិត្រ ក្រោយពីបានទទួលការអនុញ្ញាតពីលោករតន:សម្បត្តិឱ្យធ្វើជាកម្មករត្បូងមក គេបានខិតខំធ្វើការយ៉ាងអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត ពុំខ្លាចនឿយហត់ និងពុំមានការរើសអើង

ចំពោះការងារឡើយ។ គេយល់ពីតម្លៃការងារ គឺគ្មានការងារណាដែលថោកទាបឡើយ វៀរលែងតែជាការងារបោកប្រាសចាក់នូវសីលធម៌ និងគន្លងច្បាប់។ គេពុំដែលនិកគួចចិត្តថាការងារដែលធ្វើជាកម្មករនេះ គឺពុំសមទៅនឹងសមត្ថភាពចំណេះដឹងខ្លួនឡើយ ទោះបីជារៀនសូត្របាន ជាប់ប្រកាសនីយបត្រក៏ដោយ។ គេថែមទាំងពេញចិត្ត ហើយប្រឹងប្រែងបំពេញការងារបន្ថែមពុំប្រកាន់ខ្លួនឡើយ ដូចជាសុខចិត្តធ្វើជាអ្នកយូរតវ៉ាន់នៅពេលទៅផ្សារជាមួយ និងឃុននារីជាដើ-ម។ កត្តាដែលសំខាន់គឺគេមានមនសិការក្នុងការងារ និងពោពេញដោយជំនឿជាក់លើសមត្ថភាពខ្លួនដូចដែលគេបានពោលទៅកាន់នាងឃុននារីថា" **ខ្លួនខ្ញុំស្តមមែនពិតប៉ុន្តែអ្នកដទៃធ្វើបានយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏អាចធ្វើបានយ៉ាងនោះដែរ គ្រាន់តែរូបកាយពុំសូវមានសាច់ឈាមបរិបូរណ៌ដូចគេទេតើ"។**ដោ-យមនសិការ និងការប្រឹងប្រែងក្នុងការងារគេត្រូវបានក្រុមកម្មករគ្រប់ៗគ្នា និងលោករតន:សម្បត្តិស្រឡាញ់រាប់អាននិងេះជឿជាក់រហូតឡើងហាន:បន្តបន្ទាប់ទៀតផង។ ទាំងនេះដោយពិចារណាឃើញថាការមានការងារធ្វើទើបប្រសើរ ព្រោះថាជីវិតដែលឥតការងារធ្វើអាចធ្វើឱ្យខ្លួន អាចភ្លាត់ធ្លាក់ចូលក្នុងផ្លូវអបាយមុខ ដែលនាំឱ្យបាត់បង់តម្លៃជាមនុស្សហើយពុំអាចធ្វើឱ្យជីវិតបានប្រសើរឡើយ។ គេ គិតទៀតថាត្រូវតែពឹងលើកម្លាំងខ្លួនឯង មិនត្រូវរស់នៅក្នុងស្ថានភាពជាមនុស្សបញ្ឆើរក្អែករង់ចាំការទ្រទ្រង់ពីអ្នកដទៃឡើយ។ ហើយគេក៏យល់ច្បាស់ពីលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃជីវិត និងឱ្យតម្លៃខ្ពស់ចំពោះការងារព្រោះវាបានទ្រទ្រង់សព្វបែបយ៉ាងដែលជាតម្រូវការរបស់មនុស្ស។ មនុស្សមានការធ្វើងារធ្វើទើបធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារីកចម្រើន និងជួយសង្គមឱ្យអភិវឌ្ឍបាន។ បន្ថែមពីទៅទៀត ឧត្តមគតិរបស់ថៅចិត្របានឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបពិសេសយុវជនឃើញថា ប្រទេសយើងសំបូរដោយភោគទ្រព្យដ៏មានតម្លៃជាច្រើនដែលត្រូវការកម្លាំងពលកម្មរបស់យុវជនយើងមកប្រើប្រាស់ដើម្បីទាញយកផលពីវា។ **ដូច្នេះយុវជនគួរកុំមានការប្រកាន់ខ្លួនចំពោះការងារ** ហើយកុំសម្លឹងឃើញ និងឱ្យតម្លៃតែលើការងារក្នុងការិយាល័យតែមួយមុខនោះសំខាន់ត្រូវយល់ថាការងារសុចរិតដែលមនុស្សធ្វើសុទ្ធតែមានតម្លៃដូចៗគ្នាទាំងអស់។ ជានេះទៅទៀតត្រូវដឹងថាការបំពេញការងារនីមួយៗត្រូវតែស្មោះត្រង់ និងជឿជាក់លើសមត្ថភាពខ្លួនត្រូវមានក្តីអត់ធ្មត់ ជំនះនូវរាល់គ្រប់ឧបសគ្គដោយអង់អាចក្លាហាន និងត្រូវមានសាមគ្គីភាពរវាងគ្នា និងគ្នាទើបអាចឈានដល់ការសម្រេចនូវជោគជ័យបាន។ ដោយឡែកការជ្រើសរើសគូជីវិតវិញ យុវជនចាំបាច់ ត្រូវចេះប្រើប្រាស់ពេលវេលាដើម្បីសង្កេតសិក្សាពីគ្នាទៅវិញទៅមក ទើបធ្វើការសម្រេចចិត្តនោះអាចចៀសផុតពីកំហុសឆ្គង និងវិប្បដិសារី ដូចដែលតួអង្គថៅចិត្រ និងនាងឃុននារី បានប្រព្រឹត្តិមកនេះទើបប្រពៃ ព្រោះថាការជ្រើសរើសគូអនាគតបើខុសម្តង គឺខុសមួយជីវិត។ចំណែកឯបទពិសោធន៍ខាងចំណេះវិជ្ជាតាមរយៈរឿងនេះ ចង់បង្ហាញដល់យុវជនឱ្យចងចាំថាឱ្យជាក់ ថាទាំងចំណេះដឹងដែលបានមកពីសាលាក្តី ពីការប្រតិបត្តិខាងក្រៅសាលាក្តី ចាំបាច់ត្រូវចេះផ្សំផ្សំរួមច្របាច់ចូលគ្នា និងចេះយកទៅប្រើប្រាស់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមកាល:ទេស:ទើបអាចដឹងនាំជីវិតឱ្យឆ្ពោះទៅរកសុខសុភមង្គលក្នុងជីវិតបាន។

សរុបមកសម្តីដែលថៅចិត្របានពោលខាងលើ គឺចង់បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នូវទឹកចិត្តក្នុងនាមជាយុវជនមួយរូបដែលមានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ប្រកបដោយគំនិតជឿនលឿនក្នុងការឱ្យតម្លៃលើការងារ។មាន

ការងារធ្វើគឺធ្វើឱ្យមនុស្សរស់ ធ្វើឱ្យមនុស្សមានសីលធម៌ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ហើយធ្វើឱ្យសង្គមមានសណ្តាប់ធ្នាប់និងរីកចម្រើន។

ឆ្លងតាមការបកស្រាយរួចមក យើងអាចសន្និដ្ឋានប្រធានបានថា ទស្សន:ចៅចិត្រ គឺពិតជាគតិប្រសើរបំផុតសម្រាប់យុវវ័យយើង ប្រកាន់យក។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងកុលបុត្រជំនាន់ក្រោយ ត្រូវមានស្មារតី និងឆន្ទ:ដូចតួអង្គនេះទើបអាចជួយខ្លួនឯងឱ្យមានកិត្តិយស កាត់បន្ថយភាពរើសអើងការងារ កាត់បន្ថយភាពគ្មានការងារធ្វើ ដែលធ្វើឱ្យជីវិតងាយជុងខ្លួនចូលជ្រៅក្នុងអបាយមុខ ជាពិសេសអាចជួយឱ្យគ្រួសារ និងសង្គម មានការរីកចម្រើនលូតលាស់ទៅមុខបានជានិច្ច។

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ រៀបរៀងដោយនិស្សិតផ្នែកអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

ប្រធានទី៧៖ សមបាននិយាយថា" កុំឱ្យលុយ៥០០ខ្ញុំបានធ្វើអ្វីបានប្រោស សុំតែជួយរកមុខរបរឱ្យខ្ញុំបានបានធ្វើវិញទៅល្អជាង"។ ចូរពន្យល់ និងលើកឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់ឱ្យបានក្បោះក្បាយ។ (ប្រឡងគ្រូបឋម និងមត្តេយ្យសិក្សា ២០១៤)(ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សា ២០១៤)។

សេចក្តីអធិប្បាយ

នៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែររឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់ គឺជាស្នាដៃនិពន្ធរបស់លោក សួន សុរិន្ទ ដែលបានទទួលជ័យលេភីតន្ត្រទេរីនៅឆ្នាំ មួយពាន់ប្រាំបួនរយហុកសិប ដល់មួយពាន់ប្រាំបួនរយហុកសិបមួយ។[1] តាមរយៈដំណើររឿងសមមានជីវិតរស់នៅក្នុងស្ថានភាពត្រដាបត្រដួសជីវភាពក្រីក្រ ម្តាយឪពុកស្លាប់ និងប្រពន្ធស្លាប់ចោលទៀត។ប៉ុន្តែនៅក្នុងវគ្គទីដប់ប្រាំមួយ ដែលមានចំណងជើងថា"ទីពឹងថ្មី" យើងសង្កេតឃើញថាតួអង្គសមត្រូវរថយន្តរបស់លោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបានបុកសមបណ្តាលឱ្យសមរងស្រាល។ ក្រោយឧប្បត្តរហេតុ សមតួអង្គ និងលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបានសន្ទនាគ្នាឡើងតាមដំណើររឿង។ សមបានពោលទៅកាន់លោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងថា" **កុំឱ្យលុយ៥០០ខ្ញុំបានធ្វើអ្វី...សុំជួយតែរកមុខរបរឱ្យខ្ញុំបានបានធ្វើវិញទៅល្អជាង"។**

តើពាក្យសម្តីសមនិយាយទៅលោករដ្ឋមន្ត្រីមានន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

មុននឹងឈានដល់ការបកស្រាយពាក្យសំដីខាងលើ យើងគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យមួយចំនួនសិន។ ពាក្យថា"ការងារ" មានន័យថា មុខរបរដែលអាចទ្រទ្រង់ជីវិតមនុស្សបាន។ ចំណែកឯពាក្យ"ប្រាក់" មានន័យថាលុយរបស់ដែលគេអាចចាយវាយបាន។តាមរយៈន័យនៃពាក្យទាំងនេះប្រធានចង់បញ្ជាក់សម្តីរបស់សមថា" កុំឱ្យលុយ៥០០រៀល មកខ្ញុំបានធ្វើអ្វី សុំជួយតែរករបរឱ្យខ្ញុំបានវិញប្រសើរជាង"។

តួយ៉ាង យើងបានដឹងហើយថា មុនពេលទទួលរងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ដោយសាររថយន្តរបស់លោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបុកមក សមទើបនឹងចេញពីគុកប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះសម មិនមានប្រាក់កាស់ចាយវាយ ឬការងារអ្វីធ្វើជាធំដុំឡើយ។ ប៉ុន្តែនៅពេលលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងឱ្យប្រាក់ទៅសមចំនួន៥០០រៀល សមបែរជាមិនព្រមទទួលយក បែរជាចង់បានការងារធ្វើទៅវិញ។ ទង្វើរបស់សមបែបនេះគឺចង់សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា មានការគិតបានវែងឆ្ងាយ។ សមយល់ថាប្រាក់៥០០រៀល បើចាយបានត្រឹមមួយភ្លែតអស់ទៅវិញហើយ បន្ទាប់មកគាត់នៅតែក្រលំបាកដដែល។ គាត់ គិតច្បាស់ថា មានតែការងារតែមួយគត់ដែលអាចជួយសម្រេចឱ្យរួចចាកផុតពីសេចក្តីលំបាកវេទនាទាំងឡាយបាន។ បើមានការងារធ្វើ គាត់មានជីវភាពប្រសើរជាងប្រាក់៥០០រៀលម្ល៉ោះហើយទើបបានជាគាត់ មិនព្រមទទួលយកលុយ។ លើសពីនេះទៀតសមក៏បានគិតទៀតថា ជីវិតមនុស្សមានតម្លៃ រុងរឿងទៅបានគឺអាស្រ័យដោយមានការងារធ្វើនេះឯង។ ម្យ៉ាងទៀតក្នុងខណៈពេលនោះជាពេលដែលប្រសើរបំផុត ព្រោះសមបានជួបមនុស្សដែលគិតថាអាចជួយខ្លួនបានគឺ លើករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងជាហេតុញ៉ាំងឱ្យចិត្តរបស់សមមិនអោយទទួលយកប្រាក់៥០០រៀលនោះឡើយ។ ជាក់ស្តែងក្រោយពីទទួលបានការងារធ្វើហើយនោះសមបានក្លាយជាមានជីវភាពប្រសើរជាងមុន

[1] ១៩៦០ ត្រូវសរសេរជាអក្សរថា" មួយពាន់ប្រាំបួនរយហុកសិប ១៩៦១ មួយពាន់ប្រាំបួនរយហុកសិបមួយ។

រស់នៅក្នុងភាពសុខសាន្តក្រោមដំបូលផ្ទះរបស់លោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេង។ ក្រោយមកទៀត គាត់ក៏បានវិលត្រឡប់ទៅកាន់ស្រុកកំណើត ទៅកសាងជីវភាពជាកសិករតាមគោលនយោបាយរបស់សម្តេចតា បិតាកសិកម្មនៃយើង។ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមធ្វើការងារ សមទទួលបានការគោរពស្រឡាញ់ពីប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងភូមិ រហូតបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមជាតំណាងឃុំទៀតផង។ ក្រោយទទួលបាននាទីជាតំណាងឃុំមក សមបានដោះស្រាយបញ្ហានានាជាច្រើនតាមគោលនយោបាយរបស់សម្តេចឪ។ជីវភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងភូមិមានប្រសើរឡើងពីមួយថ្ងៃទៅមួយ។ផ្ទុយពីការគិតខាងលើ សមបានគិតទៀតថា ប្រសិនបើខ្លួនគ្មានការងារធ្វើនោះទេ ខ្លួននឹងមិនអាចគេចផុតពីគ្រោះកំណាចបាននោះឡើយ។បើយើងពិនិត្យមើលស្ថានភាពមនុស្សគ្មានការងារក្នុងសង្គមមនុស្សជាក់ស្តែង យើងឃើញថា មនុស្សម្នាក់ៗដែលគ្មានការងារធ្វើ គឺជាមនុស្សតែលគោល គ្មានតម្លៃសម្រាប់សង្គម ប្រព្រឹត្តអំពើពាលផ្សេងៗ និងជីវិតរកថ្ងៃប្រសើរឡើងមិនរួចឡើយ តែកាលណាសង្គមមនុស្សមួយមានមនុស្សគ្មានការងារធ្វើកាន់តែច្រើន ប្រទេសនោះក៏មិនអាចឈានទៅរកការរីកចម្រើនបានដែរ។

សរុបសេចក្តីមក សមជ្រើសរើសយកការងារធ្វើ គឺមានន័យថាសមបានជ្រើសរើសយកសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន។ នេះដោយសមយល់ថាទទួលយកត្រីមួយមកស៊ីវាមិនប្រសើរចេះស្ងួចត្រីរហូតនោះទេ។

ឆ្លងកាត់តាមការបកស្រាយសម្តីរបស់សមខាងលើនេះ ពាក្យសម្តីរបស់សមពិតជាមានអត្ថន័យប្រសើរក្រៃលែង ព្រោះបានអប់រំមនុស្សឱ្យចេះគិតគូឱ្យបានវែងឆ្ងាយ កុំចង់បានប្រយោជន៍ដែលមានរយៈពេលខ្លី គួរណាស់យករបស់ឬអ្វីមួយដែលមានប្រយោជន៍យូរវែងឆ្ងាយ ដែលមានតួអង្គសមជាតឹកតាងស្រាច់។ គួរណាស់គិតគួររកការងារធ្វើសម្រាប់ជីវិតមួយទើបប្រសើរ។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ គួរគប្បីយកគំនិតរបស់សមមកពិចារណាដើម្បីជាគតិក្នុងការងារដឹងនាំខ្លួនឆ្ពោះទៅកាន់ទីប្រសើរ និងរុងរឿង។

ប្រធានទី៨៖ តួអង្គគឺជាអ្នកបង្កធំឆាស់នៅក្នុងសាច់រឿង។ ចូរលើកយកធំឆាស់ក្រៅខ្លួន និងធំឆាស់ក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គហាំនៅក្នុងរឿងថៅកែចិត្រចោរមកបកស្រាយពន្យល់ឱ្យបានក្បោះក្បាយ។ (ប្រឡងជ្រើសរើសគ្រូ មធ្យមសិក្សា ឆ្នាំ ២០០៥)។

សេចក្តីអធិប្បាយ

អក្សរសិល្ប៍ មានតួនាទីធ្លុះបញ្ចាំងឱ្យយើងបានឃើញពិតថភាពនៃការរស់នៅរបស់មនុស្សក្នុងសង្គម។ អក្សរសិល្ប៍ សិក្សាពីមនុស្ស លើកយកបញ្ហារបស់មនុស្សមកចោទ និងដោះស្រាយទៅតាមវិធីសាស្ត្ររបស់អ្នកនិពន្ធ។ ដោយយល់ឃើញថាអក្សរមានតួនាទីបែបនេះ ទើបបានលេចចេញនៅទំនាស់រវាងថៅកែនិងពូហាំ ដែលអាចឱ្យយើងមើលឃើញនិងសន្និដ្ឋានបានយ៉ាងច្បាស់ថា ទំនាស់ទាំងនេះចែកចេញជាពីរគឺទំនាស់នៅក្នុងខ្លួន និងទំនាស់ក្រៅខ្លួន។

តើទំនាស់ក្នុងខ្លួន និងទំនាស់ក្រៅខ្លួនក្នុងរឿងនេះមានលក្ខណៈយ៉ាងណាខ្លះ?

ដើម្បីអាចធ្វើការបកស្រាយឱ្យមានភាពស៊ីជម្រៅទៅលើទស្សនៈរបស់ប្រធាន យើងគប្បីស្វែងយល់ឱ្យបានច្បាស់នូវពាក្យគន្លឹះរបស់ប្រធានជាមុនសិន។ ពាក្យ"ទំនាស់ក្រៅខ្លួន" គឺជាការប្រឆាំងឬប្រឈមដាក់គ្នារវាងតួអង្គមួយទៅនឹងតួអង្គមួយទៀត ឬជាមួយបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលខ្លួនត្រូវប្រឈមក្រៅពីសភាពជាមនុស្សដូចជាបញ្ហាជីវភាព អាកាធាតុ ការលំបាកក្នុងការងារចិញ្ចឹមជីវិតជាដើម។ រីង"ទំនាស់ក្នុងខ្លួន" គឺជាបញ្ហាដែលកើតឡើងក្នុងខ្លួនផ្ទាល់របស់តួអង្គ ជាទំនាស់រវាងមនោសញ្ចេតនា ចិត្តអារម្មណ៍នឹងខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬអាចនិយាយបានថាតួអង្គនោះមានកម្លាំងទឹកចិត្តផ្សេងគ្នាពីរឬច្រើនប្រឆាំងគ្នា។ គេអាចនិយាយបានថា ជាទំនាស់រវាងអញនិងអញ។ តាមការពន្យល់ពាក្យទាំងនេះរួចមក ន័យប្រធានចង់មានន័យថា នៅក្នុងសាច់រឿងទាំងមូលអាស្រ័យដោយមានទស្សនៈ ផ្ទុយគ្នា ឬផលប្រយោជន៍មិនដូចគ្នា ជាហេតុធ្វើឱ្យតួអង្គប្រឈមមុខដាក់គ្នា ដើម្បីសម្រេចបំណងរៀងៗខ្លួន។ ជួនកាលសូម្បីតែខ្លួនឯងផ្ទាល់ក៏មានចិត្តពីរដែលមិនស្របគ្នាហើយត្រូវប្រឆាំងដាក់គ្នាដែរ។

តួយ៉ាង តាមរយៈរឿងដោយភាពប៉ិនប្រសប់ក្នុងការតែនិពន្ធប្រកបដោយសីល្បវិធីអ្នកនិពន្ធបានលើកយកទំនាស់ផ្សេងៗជាច្រើនមកបង្ហាញជាមូលន័យរបស់រឿង។ ក្នុងនោះផងដែរទំនាស់ក្រៅខ្លួនមានដូចជា ទំនាស់រវាងពូហាំ និងថៅកែ ដោយសារតែការមិនគោរពនៅពាក្យសត្យរបស់ថៅកែ បង្កឱ្យមានបញ្ហាបន្តបន្តាប់ រហូតដល់មានការជជែកគ្នាខ្លាំងៗជាមួយពូហាំទៀតផង។ ទំនាស់នេះកើតឡើងដោយសារតែការទាមទារប្រាក់រង្វាន់ដែលបន្ទាប់ពីបានប្រព្រឹត្តិអំពើទុចរិត គឺបានបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់រថយន្តបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ និងរបួស តាមបញ្ជារបស់ថៅកែពីសំណាក់ពូហាំ។ ដោយសារតែបញ្ហានេះហើយទើបធ្វើឱ្យពូហាំឆ្អែតចិត្តលែងជឿលើថៅកែហើយព្យាយាមបកអាក្រាតពីមុខមាត់នៃទង្វើអាក្រក់របស់ថៅកែដោយគ្មានខ្លាចញញើតថាខ្លួនត្រូវមានទោសជាប់គុក ឬខ្លាចខូចកិត្តិយសវង្សត្រកូលលើយដូចដែលគាត់បាននិយាយថា" អញសុខចិត្ត ឱ្យវង្សត្រកូលអញស្លាប់ចុះដើម្បីឱ្យសេចក្តីពិតផ្ទុះឡើងរួច"ជា

ដើម។ ម្យ៉ាងទៀត សក្ខីភាពនៃទំនាស់មួយទៀតគឺរវាងពូហំ និងមីងយ៉ាន។ នៅពេលតាមរកប្តីគាត់នៅផ្ទះរបស់ថៅកែបន្ទាប់ពីបានបាត់មិនចូលផ្ទះមួយថ្ងៃរួចមក។ ក្រោយពីដឹងរឿងគ្រោះថ្នាក់ និងជឿលើពាក្យសំដីរបស់ថៅកែ ដោយសារស្រឡាញ់ប្តី ស្រឡាញ់កិត្តិយសគ្រួសារមិនចង់ឱ្យមានឈ្មោះជាប់គុក ហើយបានណែនាំប្តីឱ្យធ្វើតាមពាក្យថៅកែ រត់គេចខ្លួន ប៉ុន្តែត្រូវបានពូហំបដិដេធ និងស្តីបន្ទោសដោយកំហឹងថា "មីនេះគំនិតខ្ញុំគេក្រាស់ណាស់ ជ្រៅណាស់..."។ ទាំងនេះដោយសារតែមីងយ៉ានមិនបានដឹងរឿងរបស់ប្តីគាត់ ។ក្រៅពីនេះគឺទំនាស់រវាង ថៅកែ ពូហំ និងពួកកម្មករ។ ដោយសារទឹកប្រាក់បង្ខំ ពូហំបានក្លាយទៅជាមនុស្សខ្វាក់បាត់បង់វិចារណញ្ញាណ លែងស្គាល់ខុសត្រូវហ៊ានប្រព្រឹត្តិអំពើល្មើសនឹងច្បាប់ ដោយឥតបានថ្លឹងថ្លែងអំពីលទ្ធផលរបស់វា បើទោះបីក្រុមកម្មករ បានទូន្មានគាត់កុំឱ្យទទួល ក៏ដោយក៏ពុំអាចរារាំងការសម្រេចចិត្តខុសនេះបានដែរ។

រួចសេចក្តីមក ក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរ ពិតជាមានទំនាស់ក្នុងខ្លួន និងក្រៅខ្លួនប្រាកដមែន។

ឆ្លងកាត់តាមការបកស្រាយទស្សន:ប្រធានខាងលើមក ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យល្អ ព្រោះបានបង្ហាញពីទំនាស់ដែលតែងកើតឡើងចំពោះមនុស្ស គឺទំនាស់ក្នុងខ្លួន និងទំនាស់ក្រៅខ្លួននេះឯង។ ដូច្នេះក្នុងនាមជាកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទំនាស់ណាមួយ គឺត្រូវគិតលើធម៌អហិង្សាជាធំទើបប្រសើរ។

ប្រធានទី៩៖ តម្លៃអប់រំ គឺជាគំនិតដ៏ថ្លៃថ្លារបស់អ្នកនិពន្ធ។ ចូរពន្យល់តម្លៃអប់រំរបស់អ្នកនិពន្ធក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរ ដែលលើកពីការភ្ញាក់ខ្លួនរបស់ពូហាំ។ *(វប្បធម៌ទូទៅ ប្រឡងគ្រូបឋមសិក្សា និងមត្តេយ្យសិក្សា ឆ្នាំ២០០៥)*។

សេចក្តីអធិប្បាយ

អក្សរសិល្ប៍ គឺជាការសិក្សាពីមនុស្ស និងលើកយកបញ្ហារបស់មនុស្សមកចោទ និងដោះស្រាយ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះវាបានបង្កប់និងបង្ហាញនូវតម្លៃអប់រំជាច្រើនតាមរយៈសកម្មភាពរបស់តួអង្គ។ទាំងអស់នេះគឺសុទ្ធសឹងជាគោលបំណងរបស់អ្នកនិពន្ធ ក្នុងន័យដើម្បីពន្លេចស្នាដៃរបស់ខ្លួនឱ្យបានប្រសើរឡើង មានឈ្មោះបោះសំលេង និងប្រយោជន៍សម្រាប់មនុស្សទូទៅយកទៅទូន្មានកូនចៅ។ ដោយយល់ឃើញបែបនេះហើយ បានជានៅទស្សនៈប្រធានលើកឡើងថា "ស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍រឿងថៅកែចិត្តចោរក៏បានបង្ហាញតម្លៃអប់រំតាមរយៈតួអង្គពូហាំដែរ"។

តើតម្លៃអប់រំទាំងនោះក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរ ដែលស្តែងឡើងតាមរយៈតួអង្គពូហាំនេះមានអ្វីខ្លះ?

ដើម្បីជាជំនួយដល់ការបកស្រាយប្រធានខាងលើ អោយបានក្បោះក្បាយ នឹងស៊ីជម្រៅ យើងគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យមួយចំនួនជាមុនសិន។ពាក្យ"អប់រំ" មាននំយ៉ាថា ការដឹងនាំទៅរកផ្លូវល្អ ការអោយដំបូន្មាន ការប្រៀនប្រដៅ។ ចំណែក"ការភ្ញាក់ខ្លួន" មាននំយ៉ាថា ជាការដឹងកំហុសរបស់ខ្លួន ហើយចេះកែខ្លួនវិញ។ តាមរយៈអត្ថន័យនៃពាក្យការពន្យល់ពាក្យទាំងនេះ ប្រធានចង់បញ្ជាក់ថា ការឱ្យអោយដំបូន្មាន គឺជាគំនិតដ៏ប្រសើររបស់អ្នកសរសេររឿង។

តួយ៉ាង តម្លៃអប់រំរបស់អ្នកនិពន្ធគឺជាគំនិតមួយដ៏ប្រសើរបំផុតដែលបានបង្កប់នៅក្នុងរឿងអក្សរសិល្ប៍មួយ។ យ៉ាងណាមិញ នៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍រឿងថៅកែចិត្តចោរក៏បានបង្ហាញពីតម្លៃអប់រំរបស់អ្នកនិពន្ធផងដែរ។ តម្លៃអប់រំទាំងនោះគឺបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈតួអង្គពូហាំ។តម្លៃអប់រំទីមួយគឺ បានអប់រំមនុស្សឱ្យចេះស្រឡាញ់អំពើយុត្តិធម៌ សុចរិតទៀងត្រង់ នឹងសច្ចធម៌។ តម្លៃអប់រំនេះបានបង្ហាញគឺបង្ហាញនៅពេលដែលពូហាំបានបើកឡានទៅបុកឡានរបស់ថៅកែហុងលីបានសម្រេចហើយ តែបែរជាថៃកែរបស់ពូហាំមិនព្រមទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួនឡើយ។ ចំនុចធ្វើឱ្យពូហាំខឹងសម្បានឹងថៅកែជាខ្លាំង ជាហេតុនាំអោយពូហាំបកអាក្រាធថៅកែវែកមុខជនល្មើសពីតប្រាកដដែលឈរពីក្រោយពូហាំ។ចំណែកតម្លៃអប់រំទីពីរគឺអប់រំមនុស្សឱ្យមានចិត្តអង់អាចក្លាហាន ហ៊ានប្រឆាំងនឹងអំពើអយុត្តិធម៌ កែងប្រវ័ញ្ច និងជិះជាន់ វណ្ណៈ។ ជាក់ស្តែងការដែលពូហាំវែកមុខថៅកែចិត្តចោរនេះហើយ នឹងជាសេចក្តីក្លាហានដែលគាត់មាន ហ៊ានងើបប្រឆាំងនឹងការជិះជាន់ពីថៅកែរបស់ខ្លួន។ តម្លៃអប់រំទីបី គឺបានអប់រំមនុស្សទូទៅឱ្យមានសាមគ្គីធម៌ ដើម្បីជាកម្លាំងក្នុងការបំបាក់ក្រុមជនចោកប្រាសទាំងឡាយ ។ តាមរយៈដំណើររឿង ក៏បានបង្ហាញពីសាមគ្គីធម៌នេះផងដែរ។ ជាក់ស្តែងនៅពេលថៅកែបានប្រើប្រាស់លុយដើម្បីបង្វែចិត្តរបស់មិត្តភក្តិខ្លួន ប៉ុន្តែមិត្តភក្តិរបស់ពូហាំមានសុខ មាន គង់ ទ្រី មិនទទួលយកឡើយ។ ប៉ុន្តែពួកគាត់បានពួតដៃគ្នាផ្តួលរំលំអំពើអមនុស្សធម៌របស់ថៅកែឱ្យសេចក្តីសុខរបស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យបានសេចក្តីសុខមនុស្សក្នុងគ្រួសារទាំងមូល។ ចំណុច

នេះមានបង្ហាញឡើងនៅពេលដែលពូហាំបានគិតឃើញច្បាស់ថា ខ្លួនត្រូវតែលះបង់សេចក្តីសុខរបស់ខ្លួនមួយពេលដើម្បីសេចក្តីសុខរបស់ម្តាយ ប្រពន្ធ និងកូនស្រី។ ដូច្នេះគាត់ជាមនុស្សដែឡមានការលះបង់ខ្ពស់គួរឱ្យកោតសរសើរ។ តម្លៃអប់រំទីប្រាំ គឺអប់រំមនុស្សឱ្យស្អប់ខ្ពើមអំទុច្ចរិត និងអំពើពុករលួយ។ អំពើពុករលួយនេះបានស្តែងឡើងតាមរយៈតួអង្គលោកថៅកែចិត្តចោរ ដែលបានប្រើប្រាស់សូកលុយមនុស្សជុំវិញខ្លួនមានសុខ គង់ មាន ទ្រីជាដើមដើម្បីបានមកនៅខាងខ្លួន។ ប៉ុន្តែអំពើនេះបានកាច់បំបាក់វិញដោយពូហាំជាអ្នកដាស់តឿតមិត្តភក្តិដើម្បីឱ្យជៀសផុតពីអំពើទុច្ចរិតអស់នេះ។ លើសពីនេះទៅទៀតគឺតម្លៃអប់រំទីប្រាំមួយគឺបានអប់រំមនុស្សចេះគោរពច្បាប់ និងហ៊ានទទួលខុសត្រូវលើអំពើរបស់ខ្លួន ហើយថែមទាំងចេះកែខ្លួនទៀតផង។ ជាក់ស្តែងនៅពេលដែលពូហាំបានប្រព្រឹត្តកំហុសហើយ គាត់ មមិនបាត់រត់គេចខ្លួននោះទេ តែគាត់បែរជាហ៊ានប្រឈមមុខនឹងទោសទណ្ឌរបស់គាត់ដោយមិនមានការខ្លាចអារឡើយ។ គាត់សុខចិត្តចេញមុខទទួលកំហុសរបស់ខ្លួន នៅចំពោះក្រុមមានសមត្ថកិច្ចដោយមិនលាក់លៀម។ មិនតែប៉ុណ្ណោះគាត់មានស្មារតីភ្ញាក់រឭក ដោយចេញមុខបើកកកាយមេក្លោងធំនៅពីក្រោយខ្នងនៃរឿងហេតុបើកឡានបុកឡានថៅកែហុងលីនេះទៀតផង។ ចំនេះនេះពិតជាសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាគាត់មានស្មារតីទទួលខុសត្រូវ និងមានគំនិតភ្ញាក់រឭកមែន។

សរុបសេចក្តីមក រឿងថៅកែចិត្តចោរ តាមរយៈការភ្ញាក់រឭករបស់តួអង្គពូហាំ បានបង្ហាញអោយឃើញពីតម្លៃអប់រំខ្ពស់ ស្របតាមលក្ខណៈរឿងអក្សរសិល្ប៍ជឿនលឿន។ ដូច្នេះយើងត្រូវយល់ប្រធានឱ្យបានច្បាស់លាស់ហើយទាញចេញនូវតម្លៃអប់រំពីរឿងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយពីគំនិតអប់រំខាងលើ ប្រធានពិតជាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និងថែមទាំងមានអត្ថន័យល្អស្របតាមទ្រឹស្តីអក្សរសិល្ប៍ប្រាកដមែន។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបបានជាគេតែងពោជាទូទៅថា " និយាយអក្សរសិល្ប៍ គឺនិយាយពីការអប់រំ"។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាកូនចៅជំនាន់ក្រោយ ក្នុងករណីចង់តែងនិពន្ធជារឿងផ្សេង។ ត្រូវគិតលើតម្លៃអប់រំនៃរឿងជាសំខាន់ បើទោះបីប្រើប្រាស់វិធីអប់រំតាមបែបវិជ្ជមានក្តី និតមានបែបអវិជ្ជមានក្តី។

ប្រធានទី១០៖ ក្នុងរឿងកុលាបប៉ៃលិន ចៅចិត្របានពោលពាក្យយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ថា" មនុស្សដទៃទៀត គេទ្រាំធ្វើបានយ៉ាងណា ឯខ្ញុំបាទគង់តែធ្វើបានដូចជាគេដែរ សូមព្រះគេជគុណកុំព្រួយឱ្យសោះ"។ ចូរពន្យល់គំនិតខាងលើឱ្យបានក្បោះក្បាយ។ *(វប្បធម៌ទូទៅ ប្រឡងគ្រូបឋមសិក្សា និងមត្តេយ្យសិក្សា ឆ្នាំ២០០៩)*

សេចក្តីអធិប្បាយ

នៅក្នុងរឿងកុលាបប៉ៃលិន ដែលជាស្នាដៃដ៏ល្បីល្បាញរបស់អ្នកនិពន្ធ ញ៉ុក ថែម ដែលបាននិពន្ធឡើងនៅឆ្នាំ មួយពាន់ប្រាំបួនរយសាមសិបប្រាំមួយ ឬ មួយពាន់ប្រាំបួនរយសែសិបបី។[2] តាមរយៈដំណើររឿងបានបង្ហាញថា ក្រោយពីឪពុកបានស្លាប់ទៅចៅចិត្របានធ្លាក់ទៅក្នុងជីវភាពគ្មានទីពុំណាក់អាស្រ័យ។ ប៉ុន្តែក្រោយពីបានយកសំបុត្ររបស់គ្រូពេទ្យស្អាតទៅដល់ផ្ទះលោករតនសម្បត្តិលោកនៅតែមានមន្ទិលសង្ស័យលើសមត្ថភាពរបស់ចៅចិត្រ។ដោយហេតុនេះហើយទើបបានចៅចិត្របានពោលទៅកាន់លោករតនសម្បត្តិថា" មនុស្សដទៃទៀត គេទ្រាំធ្វើបានយ៉ាងណា ឯខ្ញុំបាទក៏គង់តែធ្វើបានដូចជាគេដែរ សូមព្រះគេជគុណកុំព្រួយអោយសោះ"។

តើសំដីនេះបង្ហាញពីទឹកចិត្តរបស់ចៅចិត្រយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

ដើម្បីបានជាជំនួយដល់ការបកស្រាយទស្សនៈប្រធានខាងលើ យើងគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យគន្លឹះមាននៅក្នុងប្រធានជាមុនសិន។ ពាក្យ"ទ្រាំ"[3]មានន័យថាតស៊ូ អត់ធ្មត់ អំណត់។ ចំណែកពាក្យ"ម៉ឺងម៉ាត់"វិញមានន័យថា ដាច់ខាត ម៉ត់ចត់ ច្បាស់លាស់ ត្រឹមត្រូវ។ តាមការពន្យល់ពាក្យខាងលើនពេះប្រធានចង់បង្ហាញថា សំដីរបស់ចៅចិត្រថា មនុស្សដៃទៃគេអត់ធន តស៊ូអំណត់ ធ្វើបានយ៉ាងណា ឯខ្ញុំបាក៏គង់តែធ្វើបានដូចជាគេដែរ សូមព្រះគេជគុណកុំព្រួយអោយសោះ។

តួយ៉ាង[4] ក្រោយពីចៅចិត្របានទៅដល់ប៉ៃលិន ហើយជួយលោករតនសម្បត្តិ ចៅចិត្រពិតជានិយាយយ៉ាងម៉ត់មាំថា "មនុស្សដទៃទៀត គេទ្រាំធ្វើបានយ៉ាងណា ខ្ញុំបាទក៏គង់តែធ្វើបានដូចជាគេដែរ សូមព្រះគេជគុណកុំព្រួយអោយសោះ។ តាមរយៈពាក្យសំដីនេះ គឺចង់បង្ហាញអោយឃើញថា តស៊ូរាល់ការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាងដោយមិនមានការភ្ជួញភ្ជែរសូម្បីតិចតួចឡើយ។ លើសពីនេះទៀត សំដីនេះក៏បានបង្ហាញពីការជឿជាក់លើសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនលើផ្នែកប្រាជ្ញា និងកាយសម្បទាទៀតផង។ ជាក់ស្តែងចៅចិត្រជាមនុស្សដែលបានរៀនសូត្រខ្ពង់ខ្ពស់គ្រាន់បើដែរ រហូតដល់ប្រឡងជាប់ប្រកាសនីយប័ត្រ។ ចៅចិត្រគិតថា ខ្លួនឯងនឹងប្រើប្រាស់សម្បត្តិទាំងនោះដើម្បីជួយការងាររបស់លោករតនសម្បត្តិអោយប្រសើរឡើង។ តួយ៉ាង នៅពេលចៅចិត្របានចូលធ្វើជាកម្មករជីកត្បូងមក ចៅចិត្របានជួយការងារដល់លោក

[2] ឆ្នាំ ១៩៣៦,១៩៤៣ ត្រូវសរសេរជាអក្សរ.....។

[3] ពាក្យ"ទ្រាំ និងម៉ឺងម៉ាត់" ៖ក្នុងសំនេរ គឺយើងពន្យល់ន័យយកតែម្តង មិនទាមទារអោយដាក់ថ្នាក់ពាក្យនោះទេ។

[4] ពាក្យ"តួយ៉ាង" ជំនួសនឹងពាក្យ "ឧទាហរណ៍" នៅក្នុងសំណេរ។

រតនសម្បត្តិជាច្រើន ហើយថែមទាំងបានជួយពិនិត្យបញ្ជីត្បូងជំនួសលោករតនសម្បត្តិថែមទៀតផង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះចៅចិត្រក៏បានបង្ហាញពីកាយសម្បទាមាំមួនរបស់ខ្លួនដែលអាចបំពេញការងារជាកម្មករជីកត្បូងបាន ដូចសំដីមួយបានពោលថា" ខ្ញុំបាទទទួលអត់ធន់សេចក្តីលំបាកគ្រប់យ៉ាងទាំងអស់ សូមអោយតែមានការងារធ្វើនឹងគេចុះ"។ នេះហើយជាការប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងមុតមាំដែលកម្រនឹងរកបាន។ ពាក្យសំដីនេះផងដែរ ក៏បានបង្ហាញអោយឃើញដែរថា ចៅចិត្រជាមនុស្សដែលមានមនសិការក្នុងការងារ។ ចំនុចនេះចង់មានន័យថា ចៅចិត្រស្រឡាញ់ការងារដែលខ្លួនបានបំពេញណាស់ ព្រោះក្រោយពីបានចូលការងារមក ចៅចិត្របានកសាងស្នាដៃជាច្រើន រហូតដល់លោករតនសម្បត្តិទុកចិត្តប្រគល់បញ្ជីត្បូងអោយចៅចិត្រកាន់ការជំនួសគាត់ទៀតផង។ លើសពីនេះទៀត ចៅចិត្របានសម្រេចនូវគោលបំណងរបស់ខ្លួនគឺបានរៀបការជាមួយមនុស្សដែលខ្លួនស្រឡាញ់គឺនាងឃុននារី។ ចំណុចមួយទៀតពាក្យសំដីនេះក៏បានបង្ហាញថា ចៅចិត្របានស្តាប់តាមការទូន្មានរបស់លោកឪពុកគឺតា ចឹមតុឃ្លាត គឺពឹងលើសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនឯងជាធំ។ ដោយមានពាក្យទូន្មាននេះហើយ ទើបចៅចិត្របានកំណត់គោលដៅរបស់ខ្លួនបានច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវបែបនេះ។ មួយវិញទៀតចៅចិត្រក៏មិនចង់ក្លាយខ្លួនជាមនុស្សដែលរើសអើងការងារ ឬមុខរបរអ្វីមួយឡើយ។ គាត់ស្ម័គ្រចិត្តធ្វើការជាកម្មករជីកត្បូងដៃឡជាការងារប្រើកម្លាំង បើទោះបីខ្លួនមានចំណេះដឹងរហូតមានប្រកាសនីយបត្រក៏ដោយក្តី។ ហើយម្យ៉ាងទៀត ចៅចិត្រក៏មិនចង់បណ្តោយខ្លួនអោយក្លាយជាមនុស្សបញ្ឈើរក្អែកទេ ពោលគឺចង់មានជីវិតមួយផ្ទាល់ខ្លួន ដឹងនាំជីវិតផ្ទាល់ដោយដៃទាំងពីររបស់ខ្លួនតែម្តង។ មួយទៀតដោយសារតែចៅចិត្រយល់ថា ទោះបីជាការធ្ងន់ស្រាលយ៉ាងណាក៏ដោយ អោយតែមានសេចក្តីអំណត់ និងជឿជាក់លើសមត្ថភាពខ្លួនឯង ពិតណាស់នឹងទទួលបាននូវជោគជ័យជាក់ជាមិនខានឡើយ។ គាត់ មិនបានដេកចាំព្រេងសំណាង ឬវាសនា ដោយផ្តេកផ្តួលខ្លួនទៅតាមយថាកម្មនោះឡើយ។ ពិសេសជានេះទៅទៀត ពាក្យសម្តីនេះបានបង្ហាញពីគំនិតមួយដ៏ត្រឹមត្រូវដែលចៅចិត្របានគិតថា ខ្លួនចាំបាច់ត្រូវបំបាត់អ្នកដែលដែលមានគំនិតបុរេនិច្ឆ័យ ពោលគឺចង់លុបបំបាត់ទស្សនៈចុះចាញជាមុនសិន។ ហើយចំណុចចុងក្រោយទៀតគឺ ដោយសារចៅចិត្របង្ហាញអោយមនុស្សទូទៅ ក៏ដូចជាលោករតនសម្បត្តិនិងនាងឃុននារីថា កុំអោយមើលមនុស្សឃើញតែលើសម្បកខាងក្រៅអោយសោះ។

សរុបសេចក្តីមក តាមរយៈសំដីនេះបញ្ជាក់អោយឃើញពីទឹកចិត្តខ្ពង់ខ្ពស់ចំពោះការងាររបស់ចៅចិត្រ ហើយក្រោយមកទឹកចិត្តនេះក៏បានបង្ហាញយ៉ាងជាក់ច្បាស់នៅក្នុងដំណើររឿង។

ឆ្លងតាមការពន្យល់លើសំដីរបស់ចៅចិត្ររួចខាងមក ប្រធាននេះពិតជាមានតម្លៃខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះបានបង្ហាញពីតម្លៃនៃការតាំងចិត្តដ៏ប្រសើររបស់ចៅចិត្រ។ កាលណាមនុស្សមានទឹកចិត្រ ទទួលបានជោគជ័យក្នុងជីវិតជាក់ជាមិនខាន។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាសិស្សានុសិស្សទាំងអស់ ត្រូវយកគំនិតរបស់ចៅចិត្រមកដាក់ក្នុងខ្លួន ដើម្បីប្រើប្រាស់នៅពេលខ្លួនចេញទៅប្រកបការងារផ្សេងៗនៅក្នុងសង្គម។

ប្រធានទី១១៖ លក្ខណៈសំខាន់របស់រឿងគឺទំនាស់។ ការចេះដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គ ដោយជោគជ័យមានតម្លៃអប់រំធំធេងបំផុត។ ចូរពន្យល់តម្លៃអប់រំក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនរបស់ពូហាំក្នុងរឿងថៅកែចិត្តចោរអោយបានច្បាស់លាស់។(ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សា ឆ្នាំ២០០៦ ឯកទេសទី១)

សេចក្តីអធិប្បាយ

អក្សរសិល្ប៍ គឺជាការលើកយកបញ្ហាមនុស្សមកចោទនិងដោះស្រាយ។ ការដោះស្រាយគឺដោះស្រាយលើទំនាស់ផ្សេងៗដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍។ អាស្រ័យដោយហេតុនេះហើយ ទើមានប្រធានមួយបានពោលថា " លក្ខណៈសំខាន់របស់រឿងគឺទំនាស់។ ការចេះដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គ ដោយជោគជ័យមានតម្លៃអប់រំធំធេងបំផុត"។

តើតម្លៃអប់រំ ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនតាមរយៈការភ្ញាក់ខ្លួនរបស់ពូហាំមានដូចម្តេចខ្លះ?

ដើម្បីជាជំនួយដល់ការបកស្រាយប្រធានខាងលើ យើងគប្បីយល់និយមនៃពាក្យគន្លឹះរបស់ប្រធានមួយចំនួនជាមុនសិន។ ពាក្យ"ទំនាស់" គឺជាការប្រឈមមុខដាក់គ្នា រវាងកម្លាំងពីរឬច្រើនផ្ទុយគ្នា ឬការឈ្លោះទាស់ទែងគ្នា ការមិនចុះសម្រុងឬការខ្វែងគំនិតគ្នា។ រីឯ"ទំនាស់ក្នុងខ្លួន" គឺជាការប្រឈមមុខដាក់គ្នារវាងតួអង្គ និងអារម្មណ៍ ចិត្តរបស់ខ្លួន។ ចំណែកឯ"តម្លៃអប់រំ"មានន័យថាការដឹងនាំទៅរកផ្លូវល្អ ការអោយដំបូន្មានល្អបទពិសោធល្អ។ តាមរយៈន័យនៃពាក្យខាងលើប្រធានចង់បញ្ជាក់ថា ការប្រឈមមុខដាក់គ្នារវាងកម្លាំងពីរ ឬច្រើនផ្ទុយគ្នាគឺជាលក្ខណៈសំខាន់របស់រឿង។ ឯការចេះដោះស្រាយការមិនចុះសម្រុងក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គហាំ គឺជាមាគ៌ាដឹកនាំទៅរកផ្លូវល្អប្រកបដោយភាពជោគជ័យ។

តួយ៉ាងមិញ តាមរយៈរឿងថៅកែចិត្តចោររបស់លោកអ៊ុំ ឈឿននិងពៅ យូឡេង ក៏បានបង្ហាញថា តួអង្គហាំបានសាងនូវអំពើមួយ គឺធ្វើតាមការបញ្ជារបស់ថៅកែ ដោយបើកទ្វានទៅបុកទ្វានថៅកែហុងលី។ តាមរយៈសកម្មភាពនេះ វាបានបង្ហាញពីការដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គប្រកបដោយភាពជោគជ័យ ហើយមានតម្លៃអប់រំធំធេងណាស់។ បានជាគេហ៊ាននិយាយដូច្នេះ ដោយសារពូហាំបានយល់ថាលុយអាចដោះស្រាយបញ្ហារបស់ខ្លួនបាន។ ជាក់ស្តែងដើម្បីជួយម្តាយធ្វើបុណ្យ សង្គ្រោះប្រពន្ធពីសេចក្តីស្លាប់ និងចង់អោយកូនស្រីបានចូលរៀន គាត់មិនខ្លាចសូម្បីជីវិត ដោយហ៊ានប្រថុយបើកទ្វានទបុកទ្វានរបស់ថៅកែហុងលី ដើម្បីទទួលបានប្រាក់មួយម៉ឺនរៀលពីថៅកែ។ ប៉ុន្តែក្រោយមកមកទៀតទើបពូហាំបានដឹងការពិតថា លុយដែលបានមកពីអំពើទុច្ចរិត មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាទាំងអស់បាននោះទេ។ យ៉ាងណាមិញ តាមរយៈដំណើររឿង ក្រោយមានស្មារតីភ្ញាក់រឭកហើយនោះ គាត់មិនបានទទួលប្រាក់ពីថៅកែចិត្តចោរឡើយ តែសុខចិត្តអោយប៉ូលីសចាប់ខ្លួនដោយមិនប្រកែកអ្វីឡើយ។ ចំណុចមួយទៀត គឺពូហាំមានស្មានរតីលះបង់ខ្ពស់ដោយហ៊ានលះបង់សេចក្តីសុខតូច ដើម្បីសេចក្តីសុខធំ។ បើយ៉ាងពិនិត្យមើលតាមដំណើររឿងយើងឃើញថា ពូហាំឈប់ចង់បានលុយកខ្វក់នោះទៀតហើយ ហើយប្រែជាប្រឆាំងនឹងថៅកែដោយមិនក្លាចរអាអ្វីឡើយ។ នេះចំជាមានស្មារតីភ្ញាក់រឭកប្រកដមែន។ មិនតែប៉ុណ្ណោះគាត់ក៏ហ៊ាន

លះបង់អំពើទុច្ចរិត ដោយហ៊ានចេញមុខដើម្បីទទួលខុសត្រូវរាល់ទង្វើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តចំពោះមុខច្បាប់។ គាត់ បានប្រគល់ខ្លួនទៅអោយក្រុមប៉ូលីសដោយឥតមានប្រកែកឬប្រឆាំងសូម្បីបន្តិចឡើយ។ មួយវិញទៀតពូហាំលែងចង់បានលុយដែលបានមកអំពើអយុត្តិធម៌ទៀតហើយ គាត់បានទទួលស្គាល់កំហុសរបស់ខ្លួនហើយកែប្រែខ្លួនក្លាយជាមនុស្សប្រសើរម្នាក់ផងដែរ។

រួមសេចក្តីមក តម្លៃអប់រំក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ក្នុងខ្លួនរបស់តួអង្គតាមរយៈការភ្ញាក់រឭករបស់តួអង្គហាំ បានអប់រំមនុស្សទៅរកទង្វើមានជាច្រើន។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយប្រធានខាងលើ ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យល្អប្រសើរក្រៃលែង ព្រោះមានតម្លៃអប់រំល្អ។ នាំអោយមនុស្សចេះភ្ញាក់រឭក ស្គាល់ខុស ស្គាល់ត្រូវ ចេះកែប្រែកំហុសហើយប្រព្រឹត្តអំពើសុចរិតយុត្តិធម៌។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើង ជាកូនខ្មែរសម័យថ្មីនេះ មុននឹងធ្វើការសម្រេចចិត្តទៅលើអ្វីមួយ ត្រូវចេះគ្រឹះរិះពិចារណាអោយបានច្បាស់លាស់ ទើបមមិនមានវិប្បដិសារីទៅថ្ងៃក្រោយ។

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ប្រឡងចូលផ្នែកគ្រូបង្រៀន ឆ្នាំសិក្សា២០២៣-២០២៤

ប្រធានទី១២៖ ទស្សន:ប្រធានមួយបានពោលថា" បង្រៀនមនុស្សម្នាក់អោយចេះស្ងូចត្រី ប្រសើរជាអោយត្រីទៅមនុស្សនោះ"។ ចូរពន្យល់ពុំនោល ដោយលើកឧទាហរណ៍ក្នុងអត្ថបទ "ទីពឹងថ្មី" នៃរឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរះលើផែនដីចាស់មកបញ្ជាក់អោយបានច្បាស់លាស់។ (ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សា ឆ្នាំ២០០៦ ឯទេសទី២)។

សេចក្តីអធិប្បាយ

មនុស្សម្នាក់ៗដែលរស់នៅលើលោកយើងនេះ តែងតែប្រថ្នាចង់បានការងារមួយជាក់លាក់ច្បាស់លាស់ និងសមរម្យ។ ប៉ុន្តែមានមនុស្សមួយចំនួនមិនចេះស្វែងរក ឬរកស៊ីដោយខ្លួនឯងឡើយគឺចាំតែគេជួយនេះជួយនោះមិនដាច់ តែនៅមិនមានការរីកចម្រើន។ ដោយយល់ឃើញបែបនេះហើយ ទើបានជាមានប្រធានមួយបានពោលថា " បង្រៀនមនុស្សម្នាក់អោយចេះស្ងូចត្រី ប្រើសើរជាងអោយត្រីទៅមនុស្សនោះ"។

តើពុំនោលខាងលើនេះចង់មានអត្ថន័យយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

មុននឹងឈានចូលទៅដល់ការបកស្រាយប្រធានបទខាងលើ យើងគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យដែលមាននៅក្នុងប្រធានមួយចំនួនជាមុនសិន។ពាក្យថា"បង្រៀង" មានន័យថាបង្ហាត់បង្ហាញអោយចេះដឹង ធ្វើបាន ហើយថែមទាំងស្ទាត់ជំនាញ។ រីង"អោយ" ចង់សំដៅដល់ការផ្តល់ ជូន ប្រគល់។ តាមរយៈន័យនៃពាក្យនេះ ប្រធានចង់បង្ហាញថា ការបង្ហាត់បង្រៀនមនុស្សអោយចេះស្ងូចត្រី គឺប្រើជាជាងអោយត្រីទៅមនុស្សស្រាប់ៗ។

តួយ៉ាង យើងដឹងហើយថា បើយើងអោយត្រីទៅនរណាម្នាក់ហូប គឺហូបបានតែមួយពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ ហើយថ្ងៃក្រោយមកគេនៅតែខ្វះខាតម្ហូបដដែល។ ប្រសិនបើក្នុងករណីយើងមិនបានអោយទៅធ្វើជាម្ហូបទេ បុគ្គលម្នាក់នោះតែងគ្មានអ្វីបរិភោគ ហើយនៅតែរំពឹងគេដដែល។ ប៉ុន្តែបើក្នុងករណីបើយើងបង្រៀនបុគ្គលម្នាក់នោះអោយគេមានជំនាញនៅក្នុងការស្ងូចត្រី នោះគេ នឹងអាចរកត្រីបានហូបដោយខ្លួនឯងគ្រប់ពេល ដោយមិនត្រូវការការផ្គត់ផ្គង់ ឬជំនួយពីអ្នកដទៃទៀតដែរ។

តាមរយៈន័យចំរិញ គឺមានន័យផ្សេងពីន័យខាងលើ។ គេប្រៀបធៀងអ្នកបង្ហាញបង្រៀនទៅនឹងអ្នកមានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយត្រីសំដៅទៅលើមុខរបរជំនាញផ្សេងៗគឺដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ដែលមានលក្ខណៈប្រសើរជាងការរស់នៅដោយសារពឹងពាក់ ឬការផ្តល់ពីអ្នកដទៃ។ តាមរយៈគំនិតនេះ គឺត្រូវបង្ហាញឡើងតាមរយៈរឿងព្រះអាទិត្យថ្មី រះលើផែនដីចាស់ត្រង់វគ្គទីដប់ប្រាំមួយដែលមានចំណងជើងថា "ទីពឹងថ្មី" ។ បើយើងមើលតាមដំណើរនៃឃើញថា សមមិនទទួលប្រាក់៥០០រៀលពីលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងឡើយតែសមបែជាសុំការងារធ្វើទៅវិញ។ តាមគំនិតនេះដោយសារសមគិតថា ប្រាក់៥០០រៀលនោះគ្រាន់តែជាមធ្យោបាយដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខបានតែមួយពេលមួយខ្លីប៉ុណ្ណោះ។តែបើសមមានការងារធ្វើ

វិញ គាត់អាចចិញ្ចឹមជីវិត ឬដោះស្រាយបញ្ហាបានយូរអង្វែងតែម្តង។ មួយវិញទៀត[5] កាលណាមនុស្សមានការងារធ្វើប្រចាំជីវិត និងមានជំនាញច្បាស់លាស់ហើយនោះ ជីវិតរបស់គេពិតជាមានតម្លៃ និងអនាគតរុងរឿង។

រួមសេចក្តីមក ការមានសមត្ថភាព និងជំនាញក្នុងមុខរបរណាមួយច្បាស់លាស់ នាំអោយជីវិតនិងសង្គមមានការរីកចម្រើនរុងរឿង។

ឆ្លងកាត់តាមរយៈការបកស្រាយទាំងន័យចំ និងន័យធៀបរបស់ប្រធានខាងលើរួចមក បង្ហាញថាប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យអប់រំមនុស្សអោយចេះខិតខំរកជំនាញក្នុងការប្រកបមុខរបរដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតរៀងខ្លួនៗ។ ដូច្នេះក្នុងនាមយើងជាកូនចៅជំនាន់ក្រោយ ត្រូវចេះខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រអោយមានចំណេះដឹង និងជំនាញ ដើម្បីមានការងារធ្វើសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតជៀសវាងការពឹងពាក់លើអ្នកដទៃទាំងស្រុងទើបជាការប្រសើរ។

[5] ពាក្យ" មួយវិញទៀត" នេះឃ្លាភ្ជាប់សេចក្តីនៅក្នុងសំណេរ មានពាក្យជាច្រើនទៀតដែលយើងត្រូវប្រើ ដើម្បីកុំអោយសំណេររបស់យើង សរសេរទៅជាន់ពាក្យដដែល ហើយ.....។

ប្រធានទី១៣៖ ចៅចិត្រជាតួអង្គឯណៅក្នុងរឿង កុលាប៉ៃលិន។ តើចៅចិត្រមានគុណសម្បត្តិអ្វីខ្លះ សម្រាប់យុវជនយើងយកតម្រាប់តាម? ចូរលើកយកឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងមកបញ្ជាក់។ (ប្រឡងគ្រូបឋម និងមត្តេយ្យសិក្សា ឆ្នាំ២០១៦,២៣.តុលា.២០១៧)

សេចក្តីអធិប្បាយ

រឿងកុលាបប៉ៃលិន គឺជាអក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយមមួយដែលត្រូវបានតែងនិពន្ធដោយលោក ញ៉ុក ថែម នៅឆ្នាំមួយពាន់ប្រាំបួនរយសាមសិបប្រាំមួយ ឬមួយពាន់ប្រាំមួយរយសែសិបបី។ តាមរយៈដំណើររឿងចៅចិត្របានបង្កើតចេញនៅគុណសម្បត្តិជាច្រើនសម្រាប់មនុស្សយកតម្រាប់តាម។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើបបានជាគេចាត់ទុកថា "ចៅចិត្រជាតួអង្គឯកក្នុងឯរឿងកុលាបប៉ៃលិន"។

តើចៅចិត្រមានគុណសម្បត្តិអ្វីខ្លះ សម្រាប់អោយយុវជនយើងយកតម្រាប់តាម?

ដើម្បីមានភាពងាយស្រួលក្នុងការបកស្រាយប្រធានខាងលើ យើងគប្បីស្វែងយល់ន័យនៃពាក្យរបស់ប្រធានមួយចំនួនសិន។ ពាក្យថា"តួអង្គឯក" មានន័យថាតួអង្គដែលសំខាន់ជាងគេ ហើយមានសកម្មភាពវិជ្ជមានក្នុងរឿងច្រើនជាងគេ។ រីង"គុណសម្បត្តិ" មានន័យថាលក្ខណៈល្អប្រសើរ មានសម្បត្តិចរិយាសម្បត្តិ និងវិជ្ជាសម្បត្តិ។ តាមរយៈន័យនៃពាក្យខាងលើនេះប្រធានចង់បញ្ជាក់ថា ចៅចិត្រជាតួអង្គសំខាន់ជាងគេនៅក្នុងរឿង មានសកម្មភាពវិជ្ជមានច្រើនប្រកបដោយលក្ខណៈសម្បត្តិ។

តួយ៉ាង តាមរយៈការសិក្សារឿងកុលាប៉ៃលិន យើងសង្កេតឃើញថាចៅចិត្រមានគុណសម្បត្តិលើផ្នែកបីសំខាន់ៗ។ គុណសម្បត្តិទីមួយ គឺលើផ្នែករូបសម្បត្តិ។ ចៅចិត្រ ជាមនុស្សដែលមានសុខភាពល្អ មានកម្លាំងមាំមួន។ ថ្វីត្បិតតែតាមរយៈដំណើររឿង ចៅចិត្រមានរាងកាយស្គមក៏មែនពិត តែកម្លាំងមាំមួនខ្លាំងក្លា។ ជាក់ស្តែងដូចពាក្យសម្តីរបស់ចៅចិត្រនិយាយទៅនាងឃុននារីថា "មនុស្សត្រង់ គេមិនសម្គាល់ថាជាមនុស្សលូងទេ ហើយមនុស្សស្គមដូចខ្ញុំនេះក៏មិនសម្គាល់ថាជាមនុស្សគ្មានកម្លាំងដែរ គ្រាន់តែខ្ញុំមានរាងកាយស្គមបន្តិចប៉ុណ្ណោះទេតើ"។ លើសពីនេះទៅទៀត ចៅចិត្របានក្លាយខ្លួនជាកម្មករជីកត្បូង ជីកព្រឹកដល់ល្ងាច ដោយមិនមានហត់នឿយអ្វីឡើយ។ មួយទៀតចៅចិត្រជាមនុស្សដែលមានរាងកាយល្អសមរម្យ និងកាយសម្បទាគ្រប់គ្រាន់។ យ៉ាងណាមិញចៅចិត្រមិនមែនជាជនពិការខ្វៈដៃខ្វៈជើងនោះឡើយ។ ចំណែកឯគុណសម្បត្តិទីពីរ គឺលើផ្នែក ចរិយាសម្បត្តិ តាមរយៈរឿងផងដែរ ក៏បានបង្ហាញថា ចៅចិត្រជាមនុស្សដែលមានចរិតលក្ខណៈស្លូតបូត សុភាពរាបសារ។ ដោយសារចរិតស្លូតបូត និងសុភាពរាបសារបែបនេះហើយ ទើបបានក្រុមកម្មករឯទៀត និងចៅហ្វាយនាយគោរពស្រឡាញ់ចៅចិត្រជាខ្លាំង។ មួយវិញទៀតចៅចិត្រ ជាមនុស្សដែលពោរពេញទៅដោយការព្យាយាម អត់ធន គ្រប់ការលំបាកនានាដោយមិនមានាការត្អូញត្អែរសូម្បីពាក្យសម្តីតិចតួចឡើយ។ ក្នុងជីវភាពជាកម្មករជីកត្បូង ចៅចិត្របានជីករ៉ែក្រោមកម្តៅថ្ងៃដោយឥតមានរុញរាឡើយ។ ហើយពេលទៅផ្សារជាមួយនឹងនាងឃុននារី ចៅចិត្របានយូរកន្ត្រកដែល

មានឥរិយាន់ជាច្រើន ដោយមិនមានការហត់នឿយដែរ។ ប៉ុន្តែពីលើសេចក្តីតស៊ូព្យាយាម របស់ចៅចិត្រក៏ជាមនុស្សដែលមានសេចក្តីអង់អាចក្លាយហ៊ានប្រឈមមុខនឹងក្រុមចោរដែលមានគ្នាច្រើនដោយឥតញញើតសោះឡើយ។ ហើយក្រោយមកទៀត ក៏បានប្រយុទ្ធជាមួយមេចោរជាន់ដែលមានមាឌមាំ ខ្លាំងទៀតផង។ លើសពីនេះទៅទៀតនោះ ចៅចិត្រ ជាមនុស្សដែលមានសេចក្តីត្រង់នឹងចៅហ្វាយនាយ កម្មករ និងនាងឃុននារី។ ចៅចិត្រ បានជួយការងារកាន់បញ្ជីត្បូងជំនួសលោករតនសម្បត្តិ ស្រឡាញ់ចូលចិត្តកម្មករធើករ៉ែទាំងអស់ស្មើៗគ្នា។ ហើយថែមទាំងមានសេចក្តីស្នេហាស្មោះត្រង់ចំពោះឃុននារីទៀតផងដែរ។ មួយទៀតផងដែរ ចៅចិត្តជាកូនកតញ្ញូចំពោះអ្នកមានគុណ។ ចៅចិត្រ បានធ្វើបុណ្យបញ្ជូនកុសលដល់ ឪពុកដែលបានចែកឋានទៅតាមប្រពៃណី និងគោរពតាមពាក្យបណ្តាំរបស់ឪពុករហូតមិនដែលប្រាសចាកបន្តិចម្តងណាឡើយ។ ចៅចិត្រក៏ជាមនុស្សដែលចេះជួយទុក្ខធុរៈអ្នកដទៃផងដែរ។ នៅពេលតាសុន បានពឹងចៅចិត្រអោយបើកឡានជំនួសគាត់ ចៅចិត្រីករាយនឹងធ្វើដោយមិនមានបដិសេធឡើយ។ ហាយមិនតែប៉ុណ្ណោះ គាត់ ជាមនុស្សដែលចេះសម្របទៅតាមសង្គម ចេះរស់នៅដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងឧត្តុងឧត្តម។ ចំណែកគុណសម្បត្តិទីបីវិញ គឺស្ថិតនៅលើផ្នែកវិជ្ជាសម្បត្តិ ។ គឺចៅចិត្រជាមនុស្សដែឡមានចំណេះដឹងខ្ពស់បង្គួរ ព្រោះខ្លួនបានប្រឡងជាប់ប្រកាសនីយបត្រ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះថែមទាំងចេះបើកឡាន និងជួយជួសជុលរថយន្តទៀតផង។ ចៅចិត្រ ជាមនុស្សដែលមានលក្ខណៈជាអ្នកដឹកនាំ អ្នកគ្រប់គ្រង ព្រោះចៅចិត្របានគ្រប់គ្រងក្រុមកម្មករដឹងត្បូង និងគ្រប់គ្រងបញ្ជីរត្បូងបានល្អត្រឹមត្រូវ។ ម្យ៉ាងទៀត ចៅចិត្រជាមនុស្សដែលមានការត្រិះរិះពិចារណា ប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណ។ ចំណេះដឹងខាងផ្នែកបុរស ក៏ចៅចិត្រចេះ ចំណែកខាងផ្នែកស្រីក៏ចៅចិត្រចេះដែរ ជាក់ស្តែងគាត់ ចេះដាំបាយ និងច្រៀងបទយុវភិរម្យបានពិរោះថែមទៀតផង។

សរុបសេចក្តីមក លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់ចៅចិត្រមានតម្លៃអាចអោយយុវវ័យយកគម្រាប់តាមបាន។

ឆ្លងតាមរយៈការបកស្រាយមកខាងលើ ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យប្រសើរក្រៃលែង ព្រោះវាមានអត្ថន័យល្អសម្រាប់អោយយុវវ័យសម័យថ្មី យកជាគម្រូវីរភាព។ ដូច្នេះក្នុងនាមជាយុវជនគ្រប់រូប។ គប្បីធ្វើខ្លួនអោយមានលក្ខណៈល្អ ដូចជាចៅចិត្រទើបប្រសើរ។

ប្រធានទី១៥៖ លោករដ្ឋមន្ត្រីវ័យក្មេងបានជួយសង្គ្រោះ "សម" ។ ចូរបង្ហាញពីហេតុផលដែលនាំអោយលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបំពេញនូវអំពើមនុស្សធម៌នេះ ដោយលើកយកអត្ថបទ "ទីពឹងថ្មី" នៅក្នុងរឿងព្រះអាទិត្យថ្មី រះលើផែនដីចាស់មកបញ្ជាក់អោយបានក្បោះក្បាយ។ *(ប្រឡងគ្រូមធ្យមសិក្សា ឆ្នាំ ២០១៧)។*

សេចក្តីអធិប្បាយ

មនុស្សម្នាក់ៗ កើតមកគឺប្រាថ្នាចង់បានការជួយសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមកជាដរាប។ បើកាលណាមនុស្សបានបំពេញនូវគុណធម៌និងសប្បុរសធម៌បែបនេះ វា បានជួយសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមកហើយការរស់នៅក្នុងសង្គមទៀតសោត ក៏ទទួលបានការរីកចម្រើនផងដែរ។ អាស្រ័យដោយហេតុនេះហើយ បានជានៅក្នុងរឿងព្រះអាទិត្យថ្មី រះលើផែនដីចាស់របស់លោក សួន សុរិន្ទ តាមរយៈតួអង្គលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបានជួយសង្គ្រោះ "សម"។

តើមានហេតុផលអ្វីខ្លះ ដែលនាំអោយលោករដ្ឋមន្ត្រីក្មេងបំពេញនូវអំពើមនុស្សធម៌នេះ?

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ប្រឡងចូលផ្នែកគ្រូបង្រៀនថ្នាក់មធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ